EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 16.5.2006
SEK(2006) 595

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBO DOKUMENTAS

BULGARIJA

2006 m. gegužės mėn. stebėsenos ataskaita

{KOM(2006) 214 galutinis}

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBO DOKUMENTAS

BULGARIJA

2006 m. gegužės mėn. stebėsenos ataskaita

TURINYS

1. ĮVADAS 4

2. POLITINIAI KRITERIJAI 4

2.1. Bendras vertinimas 12

3. EKONOMINIAI KRITERIJAI 12

3.1. Bendras vertinimas 16

4. DERYBŲ DĖL NARYSTĖS NULEMTI ĮSIPAREIGOJIMAI IR REIKALAVIMAI 16

4.1. *Acquis* skyriai 17

4.1.1. 1 skyrius: Laisvas prekių judėjimas 17

4.1.2. 2 skyrius: Laisvas asmenų judėjimas 18

4.1.3. 3 skyrius: Laisvė teikti paslaugas 18

4.1.4. 4 skyrius: Laisvas kapitalo judėjimas 20

4.1.5. 5 skyrius: Bendrovių teisė 20

4.1.6. 7 skyrius: Žemės ūkis 21

4.1.7. 8 skyrius: Žuvininkystė 24

4.1.8. 9 skyrius: Transporto politika 25

4.1.9. 10 skyrius: Mokesčiai 26

4.1.10. 13 skyrius: Socialinė politika ir užimtumas 27

4.1.11. 14 skyrius: Energija 28

4.1.12. 15 skyrius: Pramonės politika 29

4.1.13. 19 skyrius: Ryšių ir informacinės technologijos 30

4.1.14. 21 skyrius: Regioninė politika ir struktūrinių priemonių koordinavimas 30

4.1.15. 22 skyrius: Aplinka 32

4.1.16. 23 skyrius: Vartotojų ir sveikatos apsauga 33

4.1.17. 24 skyrius: Bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus reikalų srityje 34

4.1.18. 25 skyrius: Muitų sąjunga 37

4.1.19. 28 skyrius: Finansų kontrolė 38

4.2. *Acquis* vertimas į Bulgarų kalbą 39

4.3. Bendras vertinimas 39

1. ĮVADAS

Derybos dėl narystės su Bulgarija buvo sėkmingai baigtos 2004 m. gruodžio mėn. Stojimo sutartis pasirašyta 2005 m. balandžio mėn. Bulgarija ir 14 valstybių narių ją jau ratifikavo. Sutartyje numatyta stojimo data – 2007 m. sausio 1 d., jeigu Taryba, gavusi Komisijos rekomendaciją, nenuspręs atidėti jos iki 2008 m. sausio 1 d.

Pasibaigus deryboms Europos Sąjunga nusprendė, kad ji ir toliau atidžiai stebės Bulgarijos rengimąsi narystei bei nuveiktus darbus ir kad Komisija šiam tikslui ir toliau rengs metines ataskaitas apie Bulgarijos pažangą siekiant narystės ir prireikus teiks rekomendacijas.

Pirmąją pažangos ataskaitą Komisija pateikė 2005 m. spalio mėn. Ataskaitoje nurodoma, kad Bulgarija toli pažengusi pasirengimo narystei srityje. Ataskaitoje taip pat buvo nurodytos kelios sritys, kuriose ši šalis turi dėti daugiau pastangų, kad baigtų pasirengimo narystei darbus. Komisija nusprendė toliau stebėti ir kitą ataskaitą pateikti 2006 m. pavasarį.

Šioje ataskaitoje apžvelgiami Bulgarijos pasirengimo narystei darbai didžiausią dėmesį skiriant toms sritims, kuriose, atsižvelgiant į Kopenhagos kriterijus, reikalinga didesnė pažanga. Todėl atskaitą sudaro trys dalys:

- *Pirmojoje dalyje* pateikiamas pirmiau nustatytų politinių klausimų, kuriuos sprendžiant b ūtina didesnė pažanga, vertinimas.

- *Antrojoje dalyje* pateikiamas pirmiau nustatytų ekonominių klausimų, kuriuos sprendžiant b ūtina didesnė pažanga, vertinimas.

- *Trečiojoje dalyje* vertinama, kaip Bulgarija įgyvendina derybų dėl narystės nulemtus įsipareigojimus ir reikalavimus.

Ataskaitoje apžvelgiama nuo 2005 m. spalio mėn. padaryta pažanga ir politikos krypčių, teisės aktų ir įgyvendinimo trūkumai, kurie dar turi būti pašalinti. Todėl Komisija kartu su šia ataskaita pateikia komunikatą, kuriame aptaria, ar reikia rekomenduoti atidėti stojimo datą, ar ne.

Ataskaitoje aptariama 2006 m. balandžio mėn. pabaigoje buvusi padėtis. Ją rengiant remtasi daugeliu šaltinių. Bulgarija buvo paraginta teikti informaciją apie savo pasirengimą narystei. Rengiant ataskaitą taip pat remtasi informacija, gauta rengiant Asociacijos sutartį, ir ekspertų vertinimu[1], atliktu siekiant įvertinti Bulgarijos administracinius gebėjimus konkrečiose srityse. Buvo atsižvelgta į svarstymus Taryboje ir Europos Parlamento ataskaitas[2] bei rezoliucijas. Be to, Komisija prireiktus rėmėsi įvairių tarptautinių organizacijų, tarptautinių finansų įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų vertinimais.

---

[1] Ekspertų vertinimas – tai valstybių narių ekspertų atliekamas vertinimas, ar konkrečiuose sektoriuose šalys kandidatės yra pasirengusios narystei. Šie ekspertai atsakingi už jų parengtų ataskaitų turinį.

[2] Pranešėjas p. van Orden.

2. POLITINIAI KRITERIJAI

Įžanga

Komisija mano, kad nuo 1997 m. Bulgarija atitinka politinius ES narystės kriterijus.

Šia ataskaita siekiama įvertinti tam tikras sritis, kuriose, kaip buvo nurodyta 2005 m. spalio m ėn. stebėsenos ataskaitoje, reikalinga didesnė pažanga. Buvo nurodytos aštuonios sritys: vie šojo administravimo reforma; teisingumo sistema; kova su korupcija; kova su prekyba žmon ėmis; netinkamas elgesys su įkalintais asmenimis ir sąlygos kalėjimuose; vaikų apsauga; ne įgalieji ir psichikos sveikatos priežiūros sistema; ir mažumų apsauga bei integravimas.

Šiame skyriuje įvertinama, kas buvo nuveikta kiekvienoje iš šių svarbių sričių po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, ir Bulgarijos pasirengimas narystei.

Viešasis administravimas

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

2006 m. kovo mėn. iš dalies pakeistas Administravimo įstatymas. Jame aiškiai atskirtas politinis ir administracinis valstybės administravimo lygis. Šiuo įstatymu siekiama patikslinti vaidmenis ir atsakomybę. Įstatymas taip pat reglamentuoja valstybės pareigūnų dalyvavimą valdant privačias bendroves ir sustiprina inspekcijų vaidmenį. Be to, 2006 m. kovo mėn. priimti Valstybės tarnautojų akto daliniai pakeitimai. Šiame akte numatyta įdarbinimo konkurso būdu procedūra, nustatomas mobilumo valstybės administracijoje principas ir skatinamas valstybės tarnautojų mokymas. 2006 m. kovo mėn. priimtas Administracinio proceso kodeksas. Priėmus šį kodeksą, iki 2006 m. gruodžio mėn. bus įsteigti administraciniai teismai ir paskirti teisėjai.

2006 m. kovo mėn. patvirtinta atnaujinta valstybės tarnautojų mokymo strategija ir atitinkamas veiksmų planas. Strategijoje pagrindinis dėmesys skiriamas Bulgarijos administracinių gebėjimų įgyvendinti *acquis* stiprinimui įtraukiant visas administracinės reformos proceso suinteresuot ąsias šalis ir gerinant profesinius gebėjimus bei kvalifikaciją.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Nepatvirtinta decentralizavimo strategija, kuria siekiama toliau decentralizuoti galias ir finansinius išteklius perkeliant juos iš centrinio į regioninį ir savivaldybių lygmenį.

Bendrai viešojo administravimo srityje Bulgarija padarė nemažą pažangą ir, jeigu nenukryps nuo dabartinio reformų kelio, netrukus turės veiksmingą valstybės administraciją.

Teisingumo sistema

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

2005 m. gruodžio mėn. Teisingumo ministerija parengė 2006–2007 m. reformos strategijos įgyvendinimo veiksmų planą. 2006 m. kovo mėn. vyriausybė patvirtino teismų reformos strategijos įgyvendinimo ataskaitą. Dėl ikiteisminio proceso – 2006 m. sausio mėn. nustatytas

naujojo baudžiamojo proceso kodekso, įsigaliojusio 2006 m. balandžio mėn., tinkamumo steb ėjimo mechanizmas. Įgyvendinamas teisėjų mokymo naujojo baudžiamojo proceso kodekso įgyvendinimo srityje veiksmų planas. 2006 m. sausio mėn. įsigaliojo teisinės pagalbos įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai, tarp jų teisės aktai dėl mokesčių už teisinę pagalbą. Įsteigtas nacionalinis teisinės pagalbos biuras, kurio biudžetas viršija 3 mln. EUR. 2006 m. vasario mėn. priimti teisės aktai, įgyvendinantys įstatymą dėl privačių vykdymo užtikrinimo agentų. 2006 m. teismų sistemos biudžetas padidėjo 18 % ir siekė daugiau kaip 136 mln. EUR. Aukščiausiosios teismų tarybos biudžetas beveik patrigubėjo ir šiuo metu siekia beveik 4 mln. EUR. 2006 m. balandžio mėn. Aukščiausioji teismų taryba nusprendė dešimčia teisėjų padidinti Aukščiausiojo kasacinio teismo teisėjų skaičių ir aštuoniais prokurorais padidinti Aukščiausiosios administracinės prokuratūros prokurorų skaičių. Teismų sistemos įstatymo pakeitimais, priimtais 2006 m. balandžio mėn., numatoma teisėjų įdarbinimui taikyti konkurencijos principą. Sumažėjo Tyrimų tarnybos atsakomybės sričių. Maždaug 700 šios tarnybos tardytojų šiuo metu įdarbinami prokurorais.

Naujai priimtais Teismų sistemos įstatymo pakeitimais nustatomas atsitiktinis bylų paskirstymas tarp teismų, prokuratūrų ir tyrimo tarnybų. 2006 m. sausio mėn. išbandyta naujoji teismų atsitiktinio bylų paskirstymo IT sistema, o programinę įrangą, leidžiančią naudotis ta sistema, turi 90 % teismų.

Nacionalinio teisingumo instituto biudžetas 2006 m. padidėjo beveik 80 % ir sudarė daugiau kaip 1,15 mln. EUR, ir tai leidžia jam toliau didinti pajėgumus, būtinus specializuotam mokymui, įskaitant sekretorių mokymą. 2005 m. mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius padidėjo 50 % ir sudarė daugiau kaip 2000. 2006 m. vasario mėn. naujai išrinktas generalinis prokuroras atšaukė Konstitucinio teismo prašymą patikrinti Įstatymo dėl neteisėtai įgyto turto konfiskavimo teisėtumą, kad šis įstatymas galėtų įsigalioti.

2006 m. kovo mėn. priimti Konstitucijos pakeitimai. Jais Prokuratūrai pavedama atlikti tyrimus ir Konstitucijoje pateikiama nuoroda į Ombudsmeną. 2006 m. kovo mėn. priimtas naujasis Administracinio proceso kodeksas. Jame numatytas 29 naujų administracinių teismų steigimas.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Naujai priimti Konstitucijos pakeitimai leidžia Teisingumo ministrui dalyvauti nustatant biudžet ą, sprendžiant teisėjų mokymo klausimus, priimti su įdarbinimo ir atleidimo iš darbo bei su kitais žmogiškųjų išteklių klausimais susijusius sprendimus, dalyvauti teismų infrastruktūrų valdyme ir teisminiame bylų tvarkyme. Nors galutinį sprendimą dėl visų šių svarbių klausimų priima Aukščiausioji teismų taryba, jos vaidmenį silpnina tai, kad ji nėra nuolatinis organas. Jos nariai yra visą darbo dieną dirbantys teisėjai, dažnai vadovaujantys teismams, prokuratūroms ar tyrimo tarnyboms, kuriems pavesta daug užduočių. Atsižvelgiant į tai ir į faktą, kad Aukš čiausiojoje teismų taryboje dirba tik 65 darbuotojai, ji ir toliau susidurs su sunkia užduotimi – b ūti realia Teisingumo ministerijos atsvara ir pakankamai prisidėti prie politikos formavimo toliau reformuojant teisingumo sistemą. Atsižvelgiant į tai, Konstitucijos pakeitimuose nepakanka aiškumo dėl teismų sistemos nepriklausomumo garantijų. Visi neaiškumai turi būti pašalinti.

Dėl pernelyg formalaus Baudžiamojo proceso kodekso, galiojusio iki balandžio mėn. pabaigos, pobūdžio ikiteisminis tyrimas išliko rimta kliūtimi organizuotų ir ekonominių nusikaltimų byloms ištirti per pagrįstą laikotarpį. Reikės atidžiai stebėti naujojo Baudžiamojo proceso kodekso poveikį. Dar reikia išspręsti prokuratūros atskaitomybės, skaidrumo ir vidaus valdymo

klausimus. Skelbiamas auditas bus pirmas naudingas žingsnis reformuojant prokuratūrą.

Civilinio proceso kodeksas dar nepriimtas. Lėtai įgyvendinami kai kurie 2005 m. priimti teisės aktai, nes priėmus pirminius teisės aktus, vėluojama juos įgyvendinti.

Reikia, kad visoje šalyje pradėtų veikti atsitiktinis bylų skirstymas ir būtų įdiegtos atitinkamos IT sistemos. Dėl teismų sistemos veikimo – nepriimti galutiniai sprendimai dėl specialiųjų teism ų įsteigimo arba dėl teismų skaičiaus mažinimo. Reikia, kad būtų įgyvendintos naujosios nuostatos dėl įdarbinimo konkurso būdu procedūrų. Dar neįdiegtas vienodas mechanizmas su griežtai apibrėžtais teisėjų darbo kokybės vertinimo kriterijais. Aukščiausioji teismų taryba dabar turi specialų skyrių, kuriam pavesta ši užduotis. Teismų korupcija tebėra opi problema.

Apskirtai ribota pažanga padaryta tiek dėl teisingumo kokybės ir atskaitomybės, tiek dėl institucinių ryšių tarp vykdomosios valdžios ir teisingumo sistemos. Bulgarija turi užbaigti teismų sistemos reformą, užtikrinti apčiuopiamus rezultatus ir imtis papildomų veiksmų jos nepriklausomumui garantuoti.

Kovos su korupcija priemonės

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

2005 m. gruodžio mėn. Ministrų taryba priėmė Etikos kodeksą, reglamentuojantį vyriausybės narių ir kitų politiškai skiriamų vykdomosios valdžios pareigūnų darbą. Pagal šį kodeksą tam tikri pareigūnai privalo deklaruoti ir registruoti savo finansinius interesus, jiems draudžiama dalyvauti bendrovių valdyme, neleidžiama dirbti laisvai samdomo darbo, jie atskaitingi už jiems patikėtų išteklių valdymą ir privalo imtis priemonių, kurios yra būtinos siekiant užkirsti kelią korupcijai įstaigose, už kurias jie atsakingi.

2005 m. gruodžio mėn. buvo paskelbta 2004–2005 m. kovos su korupcija veiksmų plano įgyvendinimo rezultatų ataskaita. Ataskaitoje išvardyti veiksmai, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią korupcijai valstybės administracijoje. 2006 m. sausio mėn. po konsultacijų su nevyriausybinėmis organizacijomis priimta kovos su korupcija 2006–2008 m. strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas. Strategija ir veiksmų planas yra visa apimantis kovos su korupcija pagrindas, ir juose labai didelis dėmesys skiriamas kovai su didelio masto korupcija. 2006 m. balandžio mėn. iš dalies pakeitus Įstatymą dėl informacijos apie aukštas valstybines pareigas einančių asmenų turtą viešo skelbimo, Nacionalinė audito įstaiga turės kasmet skelbti asmenų, nevykdančių turto deklaravimo prievolės, sąrašą. Padidintos už reikalavimų nesilaikym ą taikomos baudos.

2006 m. sausio mėn. įsteigta Taryba, kuriai pavesta pagerinti koordinavimą tarp Nacionalinės asamblėjos kovos su korupcija komitetų, Ministrų tarybos ir Aukščiausiosios teismų tarybos. Sveikatos ministerija dėl smulkios korupcijos rizikos ėmėsi papildomų priemonių sveikatos prie žiūros institucijoms stebėti ir kontroliuoti. Parlamente sudarytas etikos komitetas.

2006 m. kovo mėn. priimti Konstitucijos pakeitimai, dėl kurių Parlamento nariai gali būti traukiami atsakomybėn už visų rūšių nusikaltimus ir kurie leidžia panaikinti neliečiamybę, jeigu parlamento narys duoda raštu sutikimą inicijuoti teisminį nagrinėjimą. Generalinis prokuroras tebeturi monopolį prašyti panaikinti Parlamento nario neliečiamybę. Nuo 2006 m. vasario mėn. pateikta dešimt prašymų panaikinti parlamento narių neliečiamybę. Penki parlamento nariai savanoriškai atsisakė neliečiamybės, o šeštojo parlamento nario neliečiamybė buvo panaikinta

po balsavimo Parlamente; taip sudarytos sąlygos teismui oficialiai nagrinėti kaltinimus korupcija 2006 m. kovo mėn. generalinis prokuroras pateikė vieną, o 2006 m. balandžio mėn. dar aštuonis prašymus panaikinti neliečiamybę. Penki asmenys, kurių neliečiamybę prašyta panaikinti, davė tam rašytinį sutikimą.

2006 m. kovo mėn. pabaigoje Generalinėje prokuratūroje įsteigtas specialus departamentas, kurio pagrindinė užduotis – vadovauti ikiteisminiam tyrimui ir jį prižiūrėti nagrinėjant su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija susijusias bylas.

Nuo 1999 m. iki 2005 m. pabaigos pateikti 35 kaltinimai aukšto lygio pareigūnams. Nuo 2005 m. spalio mėn. apkaltinamieji nuosprendžiai (ne paskutinės instancijos) paskelbti buvusiems vyriausybės nariams, penkiems teisėjams ir vienam antstoliui. Tuo pačiu laikotarpiu paskelbti trys galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai dėl vidutinio lygio korupcijos, kuria kaltinti valstybės tarnautojai.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Apskritai, Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija komisijos, kuri sudaryta Ministrų taryboje ir kuriai šiuo metu vadovauja Vidaus reikalų ministras, administraciniai gebėjimai ir, konkrečiau, koordinavimo gebėjimai turi būti toliau didinami. Kol kas imtasi nepakankamai priemonių, skirtų kovoti su didelio masto korupcija, todėl būtina atidžiai stebėti, kaip įgyvendinama naujoji strategija ir veiksmų planas. Kad būtų įgyvendintas Įstatymas dėl informacijos apie aukštas valstybines pareigas einančių asmenų turtą viešo skelbimo, būtina padidinti Nacionalinės audito įstaigos gebėjimus tikrinti turto deklaracijas. Pagal neseniai priimtus įstatymo pakeitimus būtinas išankstinis leidimas skelbti turto ir pajamų deklaracijas žiniasklaidoje. Į Politinių partijų įstatymo taikymo sritį nepatenka dovanos natūra. Nacionalinė audito įstaiga negali tikrinti iš politinių fondų partijoms suteiktų lėšų. Politinės partijos neprivalo viešai skelbti savo rėmėjų. Vis dar retai skelbiami kaltinimai, apkaltinamieji nuosprendžiai ir skiriamos atgrasančios bausmės už didelio masto korupcijos nusikaltimus, atliekamas jų baudžiamasis persekiojimas ir teisminis nagrinėjimas. Smulki korupcija vis dar kelia susirūpinimą tokiuose sektoriuose kaip sveikatos priežiūra ir švietimas. Norėdama veiksmingai atlikti savo vaidmenį, Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija komisija turi padidinti savo pajėgumą.

Apskritai kovos su korupcija srityje padaryta tam tikra pažanga. Bulgarija turi pateikti aiškių įrodymų, patvirtinančių kovos su korupcija (ypač didelio masto korupcija) rezultatus.

Prekyba žmonėmis

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Neseniai buvo sudaryta Nacionalinė kovos su prekyba žmonėmis komisija, kuri paskelbė savo politiką. Buvo iš dalies pakeistas Įstatymas dėl Bulgarijos asmens tapatybės dokumentų siekiant užkirsti kelią vaikų keliavimui nusikalstamais tikslais į užsienį be suaugusiųjų ir užkirsti kelią prekybai vaikais. Glaudesnis bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis kovos su prekyba žmonėmis tikslais leido suardyti prekybos moterimis tinklus. Bendradarbiavimo susitarimai pasirašyti su keliomis valstybėmis narėmis. Bulgarija pradėjo įgyvendinti liudininkų apsaugos programą. Tokia apsauga suteikta keturiems asmenims.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Bulgarija tebėra prekybos žmonėmis tranzito šalis ir, kiek mažesniu mastu, kilmės šalis. Didėja prekybos naujagimiais, kurioje dalyvauja besilaukiančios ir užsienyje gimdančios moterys, problema. Dėl to, kad nėra patikimų registravimo mechanizmų, trūksta aiškios informacijos apie prekybos žmonėmis aukomis tapusius ir dingusius be žinios asmenis. Vis dar nebaigtas įgyvendinti Įstatymas dėl Bulgarijos asmens tapatybės dokumentų. Liudininkų apsaugos programa įgyvendinta nepakankamai.

Apskritai, prekybos žmonėmis srityje padaryta ribota pažanga.

Netinkamas elgesys su įkalintais asmenims ir sąlygos kalėjimuose

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Kai kuriose vietovėse netinkamo teisėsaugos pareigūnų elgesio atvejų skaičius sėkmingai suma žintas. Kai kuriose kalinimo įstaigose pagerėjo kalinių gyvenimo sąlygos. Kiekvienoje lygtinio teistumo tarnyboje yra lygtinio nuteisimo tarybos ir tęsiamas mokymas.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Vis dar pasitaiko netinkamo teisėsaugos pareigūnų elgesio su sulaikytaisiais atvejų, tarp jų pernelyg dažno jėgos ir šaunamųjų ginklų naudojimo atvejų. Kankinimas, kaip apibrėžta JT Konvencijoje prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą, apibr ėžiamas nevienodai. Vis dar pasitaiko atvejų, kai tinkamai nesilaikoma skrodimo ir tyrimo įtartinos mirties atveju procedūrų. Vis dar neparengtos lygtinio nuteisimo tarybų veiklos taisykl ės ir procedūros.

Apskritai, sprendžiant netinkamo elgesio su kalinamais asmenimis ir sąlygų kalėjimuose klausimus tam tikra pažanga padaryta.

Vaikų apsauga

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

2006 m. pradžioje Bulgarija ratifikavo Hagos vaikų apsaugos konvenciją. Priimti Šeimos pa šalpų vaikams įstatymo daliniai pakeitimai ir 2006 m. Nacionalinė vaikų apsaugos programa. Šia programa siekiama rasti alternatyvius sprendimus vaikų globai priežiūros įstaigose ir pagerinti sąlygas jose. Programoje sprendžiami benamių vaikų klausimai ir netinkamas elgesys su vaikais bei jų išnaudojimas; be to, ja užtikrinamos lygios galimybės mokytis ir nustatoma nacionalinė vaikų apsaugos informacinė sistema. 2006 m. priimti vaikų apsaugos įstatymo pakeitimai, kuriais nustatomas teisinis pagrindas profesionaliai vaikų globai Bulgarijoje ir siekiama mažinti globos įstaigų skaičių bei gerinti alternatyvių socialinių paslaugų teikimą. Juo taip pat nustatomas teisinis pagrindas gerinti kontrolės ir sankcijų taikymo mechanizmus.

Be to, 2006 m. balandžio mėn. vyriausybė patvirtino specialiųjų vaikų globos įstaigų ir pagyvenusių asmenų su negalia socialinės priežiūros įstaigų skaičiaus mažinimo koncepciją. Koncepcija apibrėžia šio proceso tikslus ir pagrindines jo įgyvendinimo gaires. Kai kuriose vaik ų globos įstaigose gyvenimo sąlygos pagerėjo ir, išskyrus Sveikatos ministerijai priklausančias įstaigas, 2005 m. šiek tiek sumažėjo įstaigose gyvenančių asmenų skaičius. Alternatyvia prieži

ūra ir toliau daugiausia rūpinasi nevyriausybinės organizacijos. Dvi įstaigos buvo uždarytos, kelios reorganizuojamos. Sumažėjo atvejų, kai vaikus įsivaikina užsieniečiai: nuo 217 2004 m. iki 101 2005 m. Padaugėjo atvejų, kai vaikus įsivaikina Bulgarijos piliečiai. Veikia Šengeno susitarime numatytas be žinios dingusių asmenų registras.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Daugelyje įstaigų gyvenimo ir higienos sąlygos labai žemo lygio. Vaikų apsaugos ir socialinės pagalbos agentūros vis dar neturi patikimos stebėsenos ir priežiūros sistemos, kuri leistų patikrinti, kaip įgyvendinamos jų rekomendacijos. Įstaigose esančių vaikų skaičius vis dar didelis. Nėra centrinės nacionalinio įsivaikinimo duomenų bazės. Procedūros vis dar nepakankamai skaidrios, ypač dėl tarptautinio įsivaikinimo.

Vaikų apsaugos srityje pažanga ribota. Prioritetas – alternatyvios vaikų priežiūros sistemos suk ūrimas. Būtina pagerinti atsakingų agentūrų stebėjimo gebėjimus.

Neįgaliųjų ir psichikos sveikatos priežiūros sistema

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

2005 m. gruodžio mėn. vyriausybė patvirtino 2006–2007 m. asmenų su negalia lygių galimybių veiksmų planą. Jame numatoma pagerinti neįgalių asmenų gyvenimo kokybę ir kovoti su jų socialine atskirtimi. Patvirtintas 2006–2008 m. psichikos negalią turinčių pagyvenusių asmenų padėties įstaigose gerinimo planas. Šie planai yra suderinti su bendru vyriausybės politikos pagrindu. 2006 m. vasario mėn. iš dalies pakeistas Asmenų su negalia integravimo įstatymas, kuriuo siekiama asmenins su negalia suteikti teisę gauti mėnesinę išmoką jų socialinei integracijai. Nuo 2005 m. rugpjūčio (180 000 asmenų) iki 2005 gruodžio (430 000 asmenų) smarkiai išaugo asmenų su negalia, gaunančių mėnesines socialinės integracijos išmokas, skai čius. Be to, iš dalies pakeista nacionalinė programa „Asmenų su negalia padėjėjai“ siekiant pasirūpinti, kad asmenys, kurie neseniai buvo integruoti į šeimas, turėtų socialinius padėjėjus.

Pasirašytas Sveikatos ministerijos bei Darbo ir socialinės politikos ministerijos pagrindų susitarimas, kuriuo siekiama koordinuoti psichikos sveikatos klausimus.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Tais atvejais, kai priežiūra teikiama įstaigose, turi būti sistemingai taikomos tinkamos medicinin ės ir teisinės procedūros. Bendruomeninės paslaugos vis dar nepakankamai išvystytos. Nepakankamas vaikų su negalia integravimas mokyklose. Daugelis įstaigų, skirtų asmenims su psichikos negalia, yra perpildytos, jose prastos gyvenimo sąlygos ir trūksta tinkamų paslaugų.

Dar neveikia asmenų su negalia reintegravimo sistema. Reikia dėti daugiau pastangų siekiant mažinti įstaigų skaičių ir aktyviau kovoti su prietarais. Lėtai kuriamos visuomeniniu pagrindu veikiančios psichikos negalią turinčių asmenų priežiūros struktūros. Dar neveikia asmenų su negalia arba psichikos sutrikimais reintegravimo sistema. Būtina stebėti, kaip įgyvendinami psichikos sveikatos priežiūrą reglamentuojantys teisės aktai, ir skatinti jų įgyvendinimą.

Apskritai tam tikra pažanga šioje srityje buvo padaryta. Tačiau vis dar būtina gerinti gyvenimo sąlygas įstaigose ir specialių poreikių turinčių asmenų bei psichikos ligonių padėtį. Būtina dėti daugiau pastangų alternatyvių paslaugų kūrimui remti ir stebėsenai gerinti.

Mažumų apsauga ir integravimas

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Sudarytas 2005–2015 m. Nacionalinis romų integracijos dešimtmečio planas. Daugiausia bylų, kurias sprendė 2005 m. lapkričio mėn. įsteigta Apsaugos nuo diskriminacijos komisija, ir kurių skaičius nuolat auga, buvo susijusios su etnine diskriminacija. 2006 m. sausio mėn. Darbo ir socialinės politikos ministerija akreditavo „mokytojo asistento“ profesiją. 2006 m. kovo mėn. vyriausybė patvirtino 2005–2015 m. Nacionalinę romų gyvenimo sąlygų gerinimo programą. Programai skirtas dešimties metų biudžetas sudaro maždaug 630 mln. EUR, iš kurių 40 % – nacionalinio biudžeto lėšos. Toliau gana sėkmingai įgyvendinamos iniciatyvos, kuriomis siekiama pritraukti mažamečius romų vaikus į mokyklas ir jas lankyti. Toliau buvo įgyvendinamos nacionalinės užimtumo programos, kuriomis, be kita ko, siekiama spręsti ilgalaikio nedarbo ir nekvalifikuotų asmenų nedarbo problemas ir kuriuose daugiausia dalyvauja romų tautybės asmenys.

Dėl nuostatų, reglamentuojančių Nacionalinės bendradarbiavimo etniniais ir demografijos klausimais tarybos struktūrą ir veiklą, pakeitimo šiek tiek padidėjo valstybinių struktūrų, kurioms pavesta spręsti mažumų klausimus, administraciniai gebėjimai. Įsteigtos beveik visos regioninės etninių ir demografinių reikalų tarybos. Yra nemažai pavyzdžių, kad nevyriausybinės organizacijos sėkmingai sprendžia *de facto* izoliuotų mokyklų problemas Bulgarijoje.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Reikia imtis papildomų priemonių siekiant pagerinti 2005–2015 m. romų integracijos dešimtme čio veiksmų plano įgyvendinimą. Apsaugos nuo diskriminacijos komisija vis dar neturi pakankamai išteklių ir veikia ne visu pajėgumu. Ji turi sukurti strateginį bylinėjimosi metodą ir rodyti daugiau iniciatyvos prevencijos, mokymo ir informavimo srityse (*tai pat žr. 13 skyrių „Socialinė politika ir užimtumas“*).

Vis dar neparengti mokytojų asistentų pareigybių aprašymai ir nenumatytas biudžetas. Priemon ės, kuriomis siekiama mokyklose integruoti romų tautybės vaikus, netaikomos aukštesnių klasi ų mokiniams. Šios priemonės dažnai nepakankamos dėl riboto finansavimo. Daug romų vis dar neturi tinkamos galimybės naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis. Vis dar nepakanka romų socialinės integracijos iniciatyvų. Didinant galimybes dalyvauti profesiniame mokyme, būtina didinti pastangas, kuriomis siekiama įtraukti pažeidžiamas grupes, ypač romus, į darbo rinką. Netinkamas elgesys su kalinamais asmenimis vis dar neproporcingai susijęs su romų tautybės asmenimis.

Administraciniai Nacionalinės bendradarbiavimo etniniais ir demografijos klausimais tarybos pajėgumai vis dar nepakankami. Regioninės etninių ir demografinių reikalų tarybos neturi pakankamai darbuotojų ir tinkamos infrastruktūros, ypač reikalingos tam, kad pagerėtų jų ryšys su centriniais ir vietos struktūriniais padaliniais.

Apskritai, tam tikra pažanga padaryta romų mažumų apsaugos ir integracijos srityje. Tačiau vis dar būtinos didelės pastangos, kuriomis būtų skatinama socialinė integracija ir romų integracija į Bulgarijos visuomenę. Būtina pagerinti gyvenimo sąlygas. Būtina dėti daugiau pastangų, skirt ų kovoti su visų formų netolerancija, ypač įgyvendinant visus galiojančius teisės aktus dėl transliavimo ir kitos veiklos, kuriais siekiama kovoti su visomis rasizmo, diskriminacijos ar

ksenofobijos formomis.

2.1. Bendras vertinimas

Bulgarija atitinka politinius ES narystės kriterijus.

Po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, pažanga padaryta daugelyje sričių, įskaitant teismų sistemos reformą. Dėl teisingumo sistemos – įsigaliojo naujasis baudžiamojo proceso kodeksas ir teisinė teisinės pagalbos teikimo bazė. Iš dalies pakeitus Konstituciją, prokuratūrai pavesta atlikti tyrimus. Priimti Teismų sistemos įstatymo pakeitimai.

Bulgarija ėmėsi kovos su korupcija priemonių. Priimtas vykdomosios valdžios etikos kodeksas. Priimta 2006–2008 m. kovos su korupcija strategija. Konstitucijos pakeitimais sumažinta parlamento narių neliečiamybės aprėptis. Generalinis prokuroras pateikė prašymus panaikinti dešimties parlamento narių neliečiamybę. Penki iš jų neliečiamybės atsisakė savanoriškai, o še štojo parlamento nario neliečiamybė panaikinta po balsavimo Parlamente; kiti atvejai dar nagrin ėjami. Tai leido pradėti tirti didelio masto korupcijos bylas.

Bulgarija pasiekė pažangos viešojo administravimo srityje, pirmiausia priėmusi įstatymų, reglamentuojančių viešąjį administravimą ir valstybės tarnautojų veiklą, pakeitimus ir naująjį Administracinio proceso kodeksą. Dėl netinkamo elgesio su kalinamais asmenimis – šiek tiek sumažėjo tokių atvejų skaičius ir pagerėjo sąlygos kai kuriose kalinimo įstaigose. Imtasi politini ų iniciatyvų neįgaliųjų atžvilgiu ir dėl psichikos sveikatos priežiūros sistemos. Padidinta socialin ė parama neįgaliesiems.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti. Būtina dar labiau padidinti teisingumo sistemos atskaitingumą, skaidrumą ir veiksmingumą. Būtina dėti daugiau pastangų siekiant visoje šalyje sustiprinti atsitiktinio bylų skyrimo sistemos įgyvendinimą. Reikalingi objektyvesnį ir skaidresni teisėjų darbo kokybės vertinimo mechanizmai. Būtina pašalinti visus aiškumo dėl teismų nepriklausomumo trūkumus. Dėl procedūrinių taisyklių ir nepakankamo tyrėjų skaičiaus buvo ikiteisminio proceso vilkinimo atvejų. Kovojant su organizuotu nusikalstamumu pasiekta mažai apčiuopiamų rezultatų.

Būtina sustiprinti kovos su korupcija politikos koordinavimo ir įgyvendinimo struktūras, kad jos galėtų veiksmingai atlikti savo vaidmenis. Vis dar retai skelbiami kaltinimai, apkaltinamieji nuosprendžiai ir skiriamos atgrasančios bausmės už didelio masto korupcijos nusikaltimus, atliekamas jų baudžiamasis persekiojimas ir teisminis nagrinėjimas. Bulgarija turi pateikti ai škius šioje srityje pasiektų rezultatų įrodymus.

Iki šiol nepatvirtinta administracijos decentralizavimo strategija. Bulgarija tebėra prekybos žmonėmis tranzito šalis ir, kiek mažesniu mastu, kilmės bei paskirties šalis. Tebepasitaiko netinkamo elgesio su kalinamais asmenimis atvejų. Įgyvendinant politines iniciatyvas ir kuriant alternatyvias priežiūros sistemas, būtina pagerinti gyvenimo sąlygas daugelyje vaikų priežiūros ir psichikos sveikatos priežiūros institucijų. Vis dar reikia daug pastangų romų mažumų socialinei integracijai užtikrinti. Būtina dėti daugiau pastangų, skirtų kovoti su visų formų netolerancija, ypač įgyvendinant visus galiojančius teisės aktus dėl transliavimo ir kitos veiklos, kuriais siekiama kovoti su visomis rasizmo, diskriminacijos ar ksenofobijos formomis.

3. EKONOMINIAI KRITERIJAI

Įžanga

2005 m. ataskaitoje Komisija priėjo prie išvados, kad Bulgarija tebėra veikiančios rinkos ekonomikos šalis. Ataskaitoje teigiama, kad Bulgarija, dabartiniu tempu tęsdama pradėtas reformas, turėtų būti pajėgi atlaikyti konkurencijos spaudimą ir rinkos jėgas Sąjungoje. Nepaisant tebeaugančio išorės deficito, Bulgarija daugmaž išlaikė makroekonomikos stabilumą. Ji toliau įgyvendino struktūrinės reformos programą, nors ir su nevienodu ryžtingumu skirtingose srityse.

Po staigaus padidėjimo iki 6,2 % pirmąjį 2005 m. pusmetį, trečiąjį ketvirtį realus BVP augimas sumažėjo daugiausia dėl didelių potvynių vasarą ir metų BVP buvo 5,5 %. Labai smarkiai augo bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas ir pasiekė 19,0 % lygį; toliau 6,8 % tempu augo ir galutinis vartojimas. Dar labiau padidėjo prekybos deficitas ir einamosios sąskaitos deficitas: nuo 15,1 % BVP 2004 m. iki 20,4 % BVP 2005 m. ir nuo 5,8 % iki 11,8 % BVP. Metų pabaigoje dėl padidėjusių naftos ir maisto kainų paspartėjo vartotojų kainų infliacija (vidurio laikotarpio suderintas vartotojų kainų indeksas). Taigi, nors vidutinė infliacija sumažėjo nuo 6,1 % 2004 m. iki 5,0 % 2005 m., infliacija metų pabaigoje padidėjo nuo 4,0 % iki 6,5 %.

Šiame skyriuje įvertinama, kas buvo nuveikta kiekvienoje konkrečioje srityje po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita, ir Bulgarijos pasirengimas narystei.

Makroekonomikos stabilumas ir einamosios sąskaitos deficitas

2005 m. ataskaitoje padaryta išvada, kad siekiant suvaldyti galimą su užsienio balansu susijusią riziką tebėra labai svarbu toliau vykdyti riziką ribojančią fiskalinę politiką ir saikingai didinti atlyginimus. Nuo to laiko pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Toliau vykdyta griežta fiskalinė politika ir gana saikingai didinti atlyginimai, taip pat imtasi papildomų priemonių stengiantis sustabdyti kreditų augimą. Vis dėlto, antrąjį 2005 m. pusmetį einamosios sąskaitos deficitas dar labiau padidėjo ir 2005 m. pasiekė 11,8 % BVP. Šį padid ėjimą daugiausia nulėmė neigiamas išorės poveikis, nors apskritai ir toliau buvo vykdoma grie žtai riziką ribojanti makroekonomikos politika. Metų bendrasis valdžios sektoriaus balansas buvo perteklinis – 3,1 % BVP (ESA 95) – palyginti su 1,9 % 2004 m. 2005 m. sausio mėn. minimalus darbo užmokestis padidėjo 25 %, tačiau vidutinio darbo užmokesčio padidėjimas buvo nuosaikesnis. Tikrasis vidutinis metinis darbo užmokestis padidėjo maždaug 4,1 % ir daugmaž atitinka našumo padidėjimą.

Papildomos priemonės, kuriomis siekiama sustabdyti banko kreditų augimą, įsigaliojo 2005 m. balandžio mėn. ir buvo gana veiksmingos mažinant metinį augimo tempą, kuris sumažėjo nuo beveik 50 % 2004 m. iki 30 % 2006 m. kovo mėn. Siekiant sumažinti metinį augimo tempą iki mažiau kaip 20 % 2006 m., nuo 2006 m. sausio mėn. minėtos priemonės buvo dar labiau sugrie žtintos. Taip pat imtasi papildomų priemonių, skirtų apriboti namų ūkių ir hipotekos paskolas. Nustatytas naujas 3 % BVP biudžeto deficito tikslas (grynųjų pinigų pagrindu), todėl 2006 m. numatoma imtis fiskalinės politikos griežtinimo priemonių. Numatyta, kad 2006 m. sausio mėn. darbo užmokestis viešajame sektoriuje padidės 6 % ir tai, kartu su nuosaikesniu minimalaus darbo užmokesčio didėjimu, turėtų padėti išlaikyti darbo užmokesčio lygio stabilumą.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Padidėjusį einamosios sąskaitos deficitą 2005 m. daugiausia nulėmė padidėjęs prekybos

deficitas ir mažesnis paslaugų balanso perviršis. Dėl didesnių naftos kainų, o ypač dėl didelio investicinių prekių importo iki 26 % padidėjo importo augimas. Tuo pat metu daugiausia dėl potvynių eksporto augimas per metus sumažėjo 18,4 %. Taigi prekybos deficitas 2005 m. padidėjo iki 20,4 % BVP. Importo augimas taip pat nulėmė transporto išlaidų padidėjimą, dėl kurio, kartu su augimo turizmo sektoriuje sumažėjimu, sumažėjo paslaugų balanso perviršis. Nors su kreditų augimu susiję apribojimai buvo veiksmingi mažinant kreditų augimą, jų poveikis išorės deficito mažinimui buvo ne toks didelis, nes įmonės vis dažniau renkasi kitus finansavimo šaltinius, tarp jų lizingą ir tiesioginį užsienio skolinimąsi. Atsižvelgiant į labai didelį prekybos ir einamosios sąskaitos deficitą, labai svarbu toliau vykdyti griežtą fiskalinę politiką, taikyti kreditų augimą mažinančias priemones ir saikingai didinti atlyginimus.

Apskritai, imtasi tinkamų priemonių išorės deficitui sumažinti, tačiau jomis nepajėgta užkirsti kelio tolesniam jo didėjimui. Todėl, norint pasiekti ilgalaikį einamosios sąskaitos deficito suma žinimą, labai svarbu toliau vykdyti riziką ribojančią makroekonomikos politiką ir tęsti strukt ūrines reformas.

Privatizacija ir pramonės pertvarkymas

2005 m. ataskaitoje pateikiama išvada, kad privatizavimo programa toliau turi būti įgyvendinama tuo pačiu tempu. Nuo to laiko pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Iš visų 5800 valstybei priklausančių įmonių, kurias numatoma privatizuoti, 520 įmonių valstybė vis turi didesnę ar mažesnę akcinio kapitalo dalį. Nuo 2005 m. rugsėjo mėn. parduotos 74 įmonių akcinio kapitalo dalys (daugiausia – maži akcijų paketai), tačiau privatizuoto turto dalis padidėjo labai nedaug ir nesiekė 90 % viso privatizuoti numatyto turto. 2006 m. balandžio m ėn. iš didesnių privatizavimo sandorių, paminėtų 2005 m. ataskaitoje, tik trys (*Boyana* kino studijos, *Varna* šiluminė elektrinė ir upių laivybos bendrovė) buvo beveik baigti. 2005 m. spalio mėn. Ministrų taryba patvirtino pataisytą Bulgarijos jūrų laivyno privatizavimo strategiją, o 2006 m. vasario mėn. – pataisytą Bulgarijos oro linijų privatizavimo strategiją. Bulgarijos oro linijų strategiją Parlamentas patvirtino 2006 m. kovo mėn. 2006 m. vasario mėn. *Bulgartabac Holding* priėmė kelių atskirų padalinių pertvarkymo ir pardavimo strategiją.

Padaryta dar daugiau pažangos tinklų pramonės šakų liberalizavimo ir pertvarkymo srityje. Duj ų ir elektros rinkos atveriamos laikantis galiojančių tvarkaraščių. Parengti Nacionalinės elektros tiekimo bendrovės ir *Bulgargas* veiklos atskyrimo planai. Daug nuveikta geležinkelių liberalizavimo srityje. Privatiems operatoriams suteikiama teisė koncesijos pagrindu naudoti ir modernizuoti uostus bei oro uostus, nors tokios teisės suteikimas dėl oro uostų Varnoje ir Bourgase sustabdytas dėl teismui pateiktų skundų. Telekomunikacijų sektoriuje veiksmingos konkurencijos sąlygos pagerėjo iš dalies dėl to, kad 2005 m. lapkričio mėn. paslaugas pradėjo teikti trečiasis mobiliojo ryšio operatorius.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Privatizavimo srityje nuveikta daug, tačiau procesas dar nebaigtas. Reikės dėti daugiau pastang ų, kad privatizavimo procesas būtų sėkmingai užbaigtas energijos ir transporto sektoriuose. Energijos sektoriuje nepabaigtas *Rousse* ir *Bobov Dol* šiluminių elektrinių pardavimas. Parlamentas dar nepatvirtino Jūrų laivybos bendrovės privatizavimo strategijos, kuri šiuo metu tikslinama.

Nacionalinės elektros tiekimo bendrovės ir *Bulgargas* veiklos atskyrimas, taip pat dujų ir

elektros rinkų liberalizavimas turi būti baigtas iki stojimo. Dėl geležinkelių transporto – vežimo geležinkeliais ir infrastruktūros bendrovės tebedirba nuostolingai, didėja jų skolos. Kad pagerėt ų geležinkelių sektoriaus finansinė padėtis, būtina toliau jį pertvarkyti ir imtis visa apimančių i šlaidų mažinimo priemonių. Siekiant dar labiau pagerinti tinklų pramonės šakų konkurencijos s ąlygas, svarbu padidinti reguliavimo institucijų gebėjimus.

Apskritai, nors privatizacijos srityje jau nuveikta daug, tolesnė pažanga nedidelė. Vis dar turi b ūti baigtas dujų ir elektros sektorių liberalizavimas ir pertvarkymas. Būtina dėti papildomų pastangų geležinkelių sektoriui pertvarkyti.

Verslo aplinka

2005 m. ataskaitoje pateikiama išvada, kad reikalingos tolesnės reformos, kad būtų pagerinta verslo aplinka, ypač administracinės bei teismų sistemos veikimas. Nuo to laiko pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Buvo tęsiama įmonių registravimo reforma, o 2006 m. kovo mėn. priimtas naujasis Komercinio registro įstatymas. Įstatyme numatyta, kad įmonių registravimas nebebus pavestas teismams ir kad tai bus grynai administracinė procedūra. 2006 m. sausio mėn. pradėjo veikti Nacionalinė pajamų agentūra, kuriai vienintelei pavesta rinkti centrinės valdžios mokesčius ir socialinio draudimo įmokas. 2005 m. lapkričio mėn. Parlamentui pateikti teisės aktų, reglamentuojančių nemokumą, daliniai pakeitimai, kuriais siekiama padidinti bankroto procedūros veiksmingumą, skaidrumą ir ją pagreitinti. Buvo toliau nagrinėjami reglamentavimo režimai, tačiau pažangos pasiekta nedaug. Naujai įsteigtai Valstybės administravimo ir administracinės reformos ministerijai pavesta koordinuoti dabartinių reguliavimo režimų nagrinėjimą ir juos optimizuoti, taip pat teikti rekomendacijas dėl poveikio vertinimo metodikos gerinimo. Pasiūlytos viešosios administracijos dydžio ir struktūros optimizavimo, mokymo gerinimo ir e. vyriausybės paslaug ų skatinimo priemonės. 2006 m. kovo mėn. priimtas naujasis Administracinio proceso kodeksas. Priėmus Arbitražo įstatymą, atidaryti trys arbitražo centrai.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Vis dar daug reikia nuveikti siekiant pagerinti patekimo į rinką ir pasitraukimo iš jos sąlygas, u žtikrinti sutarčių vykdymą, padidinti administracinės ir teisinės sistemos veiksmingumą ir suma žinti įmonėms tenkančią reguliavimo naštą. Kad įmonių registravimas būtų paprastesnis ir greitesnis, reikia įgyvendinti visas naujojo Komercinio registro įstatymo nuostatas. Parlamentas vis dar nepriėmė siūlomų bankrotą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimų. Reikės atnaujinti pastangas, kad būtų padaryta didesnė apčiuopiama pažanga reglamentavimo sistemos lengvinimo srityje, pirmiausia sistemingiau atliekant poveikio vertinimą ir toliau ją paprastinant. Turi būti dar labiau pagerintas administracijos veikimas. Administracinio proceso kodekse nenustatytas universalus „tyliojo sutikimo“ principo taikymas. Dar daug reikia nuveikti siekiant padidinti teismo procedūrų veiksmingumą. Parlamentui dar nepateiktas naujasis Civilinio proceso kodeksas. Vis dar mažai naudojamasi tarpininkavimo, kaip neteisminio ginčų sprendimo procedūra, galimybe. Veiklos vis dar nepradeda privatūs antstoliai.

Apskritai, šioje srityje padaryta ribota pažanga. Reikėtų dar labiau padidinti pastangas, kad būt ų pagerintas administracinės ir ypač teismų sistemos veikimas bei dar labiau sumažinta įmon ėms tenkanti reguliavimo našta.

Darbo rinkos lankstumas

2005 m. ataskaitoje pateikiama išvada, kad menkai pasistūmėta didinant darbo rinkos lankstumą, kuris, kaip ir išsami švietimo sistemos reforma, yra labai svarbus siekiant įveikti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikimą. Nuo to laiko pažanga padaryta toliau nurodytose srityse.

Kartu su dideliu ekonomikos augimu 2005 m. 2,0 % padidėjo užimtumas, o vidutinis nedarbo lygis sumažėjo nuo 12 % 2004 m. iki 10,1 % 2005 m. Mažai nuveikta darbo rinkos veikimui pagerinti. Nuo 2006 m. sausio mėn. 6 procentiniais punktais sumažintos pensijų įmokos, o darbdavio mokama dalis sumažinta nuo 70 % iki 65 % – taip sumažintos su darbo užmokesčiu nesusijusias darbo sąnaudos ir suteikta paskata kurti naujas darbo vietas ir atsisakyti neoficialaus darbo. 2006 m. vasario mėn. iš dalies pakeistas Užimtumo skatinimo įstatymas, kuriame numatytos tam tikros finansinės paskatos, taikomos regioniniam mobilumui ir aktyviam darbo vietos ieškojimui skatinti. Pradėta rengtis vertinti aktyvių darbo rinkos programų veiksmingumą. 2006 m. vasario mėn. Ministrų taryba priėmė vidurinio ugdymo reformos programą. Joje numatoma pertvarkyti vidurinio ugdymo sistemą, nustatyti trumpalaikius profesinio mokymo modulius ir standartizuoti nacionalinius egzaminus.

Tačiau keli svarbūs klausimai liko neišspręsti.

Praktiškai nieko nenuveikta siekiant sumažinti darbo rinkos nelankstumą ir atnaujinti norminę bazę, ypač dėl darbo laiko arba dėl terminuotų darbo sutarčių naudojimo. Vėluojama į įprastinę darbo užmokesčio struktūrą įtraukti priemokas už darbo stažą. Dar nepriimta Aukštojo mokslo vystymo strategija. Vis dar ne iki galo įgyvendintos planuotos švietimo sistemos reformos, kuriomis siekiama pagerinti švietimo kokybę ir mokymą aukštosiose mokyklose labiau priderinti prie darbo rinkos poreikių.

Apskritai, darbo rinkos lankstumo didinimo srityje padaryta maža pažanga. Siekiant sumažinti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikimą bus svarbu dėti daugiau pastangų švietimo sistemai reformuoti.

3.1. Bendras vertinimas

Bulgarija yra veikiančios rinkos ekonomikos šalis. Jeigu dabar vykdomos reformos bus tęsiamos, šalis turėtų būti pajėgi atlaikyti Sąjungos konkurencijos spaudimą ir rinkos jėgas artimiausiu laikotarpiu. Bulgarija daugmaž išlaikė makroekonominį stabilumą ir pasiekė pažangos vykdydama struktūrines reformas.

Pažanga padaryta ir po to, kai 2005 m. spalio mėn. buvo pateikta ataskaita. Buvo imtasi veiksmingų priemonių išorės deficitui sumažinti. Daug nuveikta vykdant privatizaciją ir liberalizuojant bei restruktūrizuojant komunalinių paslaugų teikimą. Pasiekta šiek tiek daugiau pažangos gerinant verslo aplinką ir mažinant su darbo užmokesčiu nesusijusias darbo sąnaudas.

Tačiau padidėjo einamosios sąskaitos deficitas, todėl reikia tęsti riziką ribojančią fiskalinę ir darbo užmokesčio politiką. Kad struktūrinės reformos būtų įgyvendinamos toliau, būtina gerinti teismų sistemos veikimą ir toliau lengvinti įmonėms tenkančią reguliavimo naštą. Būtina padidinti darbo rinką reglamentuojančios norminės bazės lankstumą.

4. DERYBŲ DĖL NARYSTĖS NULEMTI ĮSIPAREIGOJIMAI IR REIKALAVIMAI

Įžanga

2005 m. spalio mėn. pateiktoje ataskaitoje Komisija pateikė išvadą, kad Bulgarija padarė didelę pažangą derindama teisės aktus su *acquis*.

Daugelyje *acquis* skyrių Bulgarija buvo pasirengusi iki narystės išspręsti paskutinius neišspr ęstus klausimus arba rengėsi juos spręsti. Minėti šie skyriai: kapitalo judėjimas, konkurencijos politika, statistika, ekonominė ir pinigų sąjunga, pramonės politika, mažosios ir vidutinės įmon ės, mokslas ir moksliniai tyrimai, švietimas ir mokymas, telekomunikacijų ir garso bei vaizdo politika, išorės santykiai, bendra užsienio ir saugumo politika, ES biudžeto nuostatos ir konkurencija. Laikyta, kad visuose šiuose skyriuose Bulgarija yra pakankamai pasirengusi sklandžiai integruotis į ES. Ši išvada tebegalioja. Be to, pasiekta daugiau pažangos, pavyzdžiui, konkurencijos srityje, kurioje Konkurencijos apsaugos komisijos veiklos rezultatai, susiję su antimonopoliniais sprendimais, išliko geri. Todėl šie skyriai toliau nenagrinėjami.

Likusiuose skyriuose buvo klausimų, dėl kurių Bulgarija, norėdama juos išspręsti iki stojimo, turėjo padidinti pastangas, o keliais atvejais – imtis neatidėliotinų ir ryžtingų veiksmų. Prie šių klausimų grįžtama atitinkamuose tolesniuose skyriuose.

Todėl šiame skyriuje apžvelgiami visi likę klausimai, kuriuos Bulgarija turi išspręsti, kad iki stojimo būtų pasirengusi įgyvendinti *acquis*.

4.1. *Acquis* skyriai

4.1.1. 1 skyrius: Laisvas prekių judėjimas

Nesuderintoje srityje Bulgarija atliko savo teisės aktų patikrą, kad išsiaiškintų, kurios nuostatos gali pažeisti EB sutarties 28–30 straipsnius. Kol kas Bulgarija nustatė tik dvi priemones, kurios yra nesuderinamos su 28–30 straipsnių reikalavimais. Šį klausimą siekiama i šspręsti 2005 m. gruodžio mėn. priimtu naujuoju Vartotojų apsaugos įstatymu ir šiuo metu rengiamais Apskaitos įstatymo daliniais pakeitimais. 2006 m. vasario mėn. priimti Kultūrinių paminklų ir muziejų įstatymo daliniai pakeitimai. 2006 m. balandžio mėn. iš dalies pakeistas Sprogstamųjų medžiagų, šaunamųjų ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas. Teisės aktų patikros procesas turi būti nuolat kartojamas. Dar reikia patvirtinti priemones, leisiančias importuoti naudotus automobilius.

Sprendžiami klausimai, susiję su **viešuosius pirkimus** reglamentuojančių teisės aktų trūkumais. 2006 m. balandžio mėn. priimtas naujasis Koncesijų įstatymas ir Viešųjų pirkimų įstatymo daliniai pakeitimai. Abejuose įstatymuose nustatytas ES reikalavimus atitinkantis teisės gynimo mechanizmas.

Galima teigti, kad tam tikra pažanga padaryta gerinant administracinius gebėjimus ir ugdant profesinius įgūdžius. Dėl teisės gynimo priemonių – Konkurencijos apsaugos komisijai šiuo metu pavesta nagrinėti visoje šalyje pateiktus ir nebaigtus nagrinėti ginčus.

Priėmus naujus įstatymus, būtina iš dalies pakeisti viešuosius pirkimus reglamentuojančius įgyvendinimo teisės aktus; taip pat rengiami koncesijas reglamentuojantys įgyvendinimo teisės aktai, kurie turi įsigalioti 2006 m. birželio mėn. Nustatytos ir pašalintos įvairios nacionalinės nuostatos, kurios yra nesuderinamos su naujosiomis Koncesijų įstatymo ir Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis.

Institucine prasme Viešųjų pirkimų agentūra ir Ministrų tarybos Ekonomikos ir socialinės politikos direktoratas nuolat gerino savo administracinius gebėjimus. Planuojama priimti naujų darbuotojų, kurie dirbtų naujojoje su teisės gynimo priemonėmis susijusioje srityje. Apskritai pasirengimas šioje srityje vyksta tinkamai.

Išvada

Padariusi didelę pažangą, Bulgarija dabar iš esmės vykdo derybų dėl narystės nulemtus įsipareigojimus ir reikalavimus **nesuderintoje** ir **viešųjų pirkimų** srityse. Vis dėlto būtina dėti daugiau pastangų nesuderintoje srityje. Taip pat reikia dėti daugiau pastangų, kad į nacionalinę teisę būtų perkeltas ir įgyvendintas *acquis* dėl maisto produktų įvežimo vietų ir medicinos prietaisų. Būtina baigti parengiamuosius darbus, susijusius su viešuosius pirkimus reglamentuojančių taisyklių įgyvendinimu.

4.1.2. 2 skyrius: Laisvas asmenų judėjimas

Parengti teisės aktai, reglamentuojantys **abipusį profesinių kvalifikacijų pripažinimą**. 2005 m. sausio mėn. iš dalies pakeistas Aukštojo mokslo įstatymas ir Sveikatos įstatymas, priimtas naujas Veterinarinės veiklos įstatymas. Daug nuveikta priimant įgyvendinimo teisės aktus, reglamentuojančius sveikatos priežiūros profesijas: mediciną, veterinarinę mediciną, stomatologiją, farmaciją, bendrąją slaugą ir akušeriją.

Tačiau šie teisės aktai turi būti papildyti, ypač dėl automatinio ir besąlyginio pripažinimo ir dėl tarpvalstybinio paslaugų teikimo. 2006 m. sausio mėn. iš dalies pakeistas Advokatūros įstatymas siekiant jį iš esmės suderinti su *acquis*. Toliau buvo didinami administraciniai geb ėjimai tiek mokymo, tiek tolesnio tinkamų administracinių struktūrų kūrimo prasme, tačiau čia turi būti dedama dar daugiau pastangų. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Išvada

Tam tikra pažanga padaryta **abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo** srityje. Pasirengimo darbai tęsiami, tačiau nuogąstaujama, kad Bulgarija nuo stojimo nebus pajėgi įgyvendinti visą *acquis*, jeigu nebus paspartintas dabartinis pažangos tempas. Šioje srityje b ūtina imtis neatidėliotinų veiksmų.

4.1.3. 3 skyrius: Laisvė teikti paslaugas

Greit bus baigti šalinti **įsisteigimo teisės** ir **laisvės teikti nefinansines paslaugas** apribojimai. 2005 m. spalio mėn. priimtas naujasis Veterinarinės veiklos įstatymas. 2005 m. lapkričio mėn. i š dalies pakeistas Turizmo įstatymas bei Kultūros apsaugos ir vystymo įstatymas. 2006 m. vasario mėn. iš dalies pakeistas Užimtumo skatinimo įstatymas ir Socialinio skatinimo įstatymas. 2006 m. balandžio mėn. iš dalies pakeistas Vaikų apsaugos įstatymas.

Nepaisant turizmą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimų, toliau nustatomi pažeidimai ir skirtingų kainų taikymas, daugiausia turistams skirtose vietose. Be to, pasienyje ne ES piliečiai verčiami įsigyti sveikatos draudimą. Bulgarijos valdžios institucijos turi rasti būdų, kaip u žtikrinti naujųjų nediskriminacinių Turizmo įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatų vykdymą. Pasirengimas įsisteigimo teisės ir laisvės teikti nefinansines paslaugas srityje, išskyrus turizmo sektorių, vyksta tinkamai.

Bulgarija dėjo pastangas siekdama suderinti **bankininkystės** teisės aktus, tačiau antrinės teisės aktai dar turi būti papildyti. Būtinos didesnės pastangos siekiant perkelti į nacionalinę teisę ir įgyvendinti naująją, griežtesnę kapitalo reikalavimų direktyvą, kad bankai ir investicinės įmonės turėtų pakankamai laiko prie jų prisiderinti. Vis dar būtina užtikrinti nuoseklumą, kad būtų galima vykdyti nuoseklią bankų ir investicinių įmonių priežiūrą. Pasirengimą reikia paspartinti.

2005 m. gruodžio mėn. priimtas naujasis **Draudimo** kodeksas. Be to, Bulgarija parengė veiksmų planą, skirtą kovoti su civilinės atsakomybės draudimo neturinčiais vairuotojais, kuriame numatytos pakankamos priemonės (teisės aktų keitimas, nacionalinė kampanija dėl automobilių civilinės atsakomybės draudimo svarbos, daugiau policijos atliekamų tikrinimų ir kt.). Valoma transporto priemonių registracijos duomenų bazė ir išregistruojamos nenaudojamos transporto priemonės, kurios, kaip manoma, sudaro 26 % transporto priemonių parko.

Tačiau šių priemonių, kurių buvo imtasi dėl neapdraustų transporto priemonių, poveikis dar turi būti realizuotas ir dar labiau padidintas Bulgarijos garantijų fondo finansinis pajėgumas, kad Bulgarija galėtų pasirašyti daugiašalį susitarimą, o Komisija – priimti sprendimą dėl draudimo liudijimų tikrinimo prie sienų panaikinimo. Pasirengimas draudimo srityje turi būti neatidėliotinai paspartintas.

Investicinių paslaugų ir **vertybinių popierių rinkos** srityje Bulgarija toliau rengiasi perkelti į nacionalinę teisę dar neperkeltas direktyvas. Tvarkaraštis, pagal kurį atitinkami aktai turi būti priimti 2006 m. rudenį, atrodo tinkamas, tačiau jo turi būti griežtai laikomasi. Pasirengimą investicinių paslaugų ir vertybinių popierių rinkos srityje reikia paspartinti.

Būtina baigti **informacinės visuomenės** *acquis* perkėlimą į nacionalinę teisę. Pasirengimą šioje srityje būtina paspartinti.

Nepaisant 2005 m. gruodžio mėn. priimtų pakeitimų, **asmens duomenų apsaugą** reglamentuojantys Bulgarijos teisės aktai dar nesuderinti su *acquis*. Dėl to neišspręstų klausimų liko tokiose srityse, kaip antai: teisės aktų taikymo sritis, nacionalinės teisės taikymas, duomenų kokybės principas, tvarkymo teisinis pagrindas, duomenys apie baudžiamuosius apkaltinamuosius nuosprendžius, informacijos teikimas duomenų subjektui, leidžiančių nukrypti nuostatų taikymo sritis, valdžios institucijų pranešimo ir išankstinio patikrinimo sistema, duomenų perdavimas trečiosioms šalims. Nors buvo imtasi tinkamų priemonių, Duomenų apsaugos komisijos administraciniai gebėjimai vis dar nepakankami. Neužtikrintas jos biudžeto nepriklausomumas, sumažintas 2006 m. biudžetas, trūksta darbuotojų. Vis dar nepatenkinamai veikia registravimo ir pranešimo sistema. Ši komisija nuveikia gana mažai, nepakankamai i šnagrinėja skundų, ir apskritai jos veiklos rezultatai teisės aktų vykdymo užtikrinimo srityje yra nepakankami. Būtina labai paspartinti su teisės aktais susijusius pasirengimo darbus.

Bulgarija dar nepajėgi užtikrinti viso asmens duomenų apsaugos *acquis* įgyvendinimą. *(Žr. taip pat 24 skyrių „Teisingumas ir vidaus reikalai“).*

Išvada

Didelė pažanga padaryta **įsisteigimo teisės ir laisvės teikti nefinansines paslaugas** srityje. Bulgarija šiuo metu iš esmės vykdo derybų dėl narystės nulemtus įsipareigojimus ir reikalavimus. Pasirengimo darbai tęsiami ir tikimasi, kad Bulgarija bus pajėgi nuo stojimo įgyvendinti *acquis*, jeigu bus išlaikytas dabartinis pažangos tempas.

Pažanga padaryta finansinių paslaugų (konkrečiai **bankininkystės** ir **draudimo**) srityje, tačiau vis dar būtina dėti daugiau pastangų, kad pasirengimas stojimui būtų baigtas **bankininkystės** (direktyva dėl investicinių įmonių kapitalo reikalavimų), **investicinių paslaugų ir vertybinių popierių rinkos** bei **asmens duomenų apsaugos** srityse. Be to, būtina didinti pastangas motorinių transporto priemonių **draudimo** ir **informacinės visuomenės** srityse. Šiose srityse b ūtina didinti pastangas.

4.1.4. 4 skyrius: Laisvas kapitalo judėjimas

Iš esmės visi Bulgarijos teisės aktai dėl **pinigų plovimo** yra suderinti su *acquis*. Galima teigti, kad įvyko teigiamų pokyčių reaguojant į tarptautinius bendradarbiavimo prašymus ir vykdant operacijas, kuriomis siekiama atskleisti įtariamą užsienio piliečių pinigų plovimo veiklą. Tinkamai ir profesionaliai veikia Finansinės žvalgybos agentūra, kuri yra administracinis organas, nagrinėjantis pranešimus apie įtartinus sandorius.

Dar yra spragų Įstatyme dėl kovos su pinigų plovimu priemonių, kurios vis dar ne iki galo atspindi antrosios ES kovos su pinigų plovimu direktyvos reikalavimus. Be to, teisės aktai turi būti suderinti su patikslintomis Finansinių veiksmų darbo grupės kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu rekomendacijomis. Teisės aktai įgyvendinami vis dar nepakankamai veiksmingai. Reikia didinti subjektų, privalančių teikti informaciją, informuotumą, jų priežiūrą ir gerinti jų teikiamos informacijos apie įtartinus sandorius perdavimą, ypač už finansų sektoriaus ribų.

Pagrindinis trūkumas šioje srityje tebėra tas, kad nėra apčiuopiamų rezultatų užtikrinant sprendimų vykdymą ir atliekant pinigų plovimo baudžiamąjį persekiojimą (*24 skyrius: Bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus reikalų srityje*). Pasirengimą šioje srityje būtina paspartinti.

Išvada

Veiksmingo **pinigų plovimo** *acquis* įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo požiūriu pažanga tebėra ribota. Norint iki stojimo pašalinti trūkumus pinigų plovimo prevencijos srityje, būtina jau dabar dėti daugiau pastangų ir imtis neatidėliotinų veiksmų. Pirmiausia reikia pašalinti tr ūkumus, susijusius su informaciją privalančių teikti subjektų informuotumu, jų teikiamos informacijos apie įtartinus sandorius perdavimu ir jų priežiūra.

4.1.5. 5 skyrius: Bendrovių teisė

Teigiamų pokyčių buvo užtikrinant **intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių apsaugą**, ypač dėl institucijų bendradarbiavimo, vykdymo užtikrinimo koordinavimo ir tesės aktų sistemos rengimo. Šią pažangą nulėmė 2005–2006 m. nacionalinis intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių (INT) apsaugos veiksmų planas.

Kaip kovos su piratavimu ginklas, 2005 m. rugsėjo mėn. priimtas Optinių laikmenų įstatymas. Veiksmų planu siekiama gerinti administracines struktūras ir INT vykdymo užtikrinimą. Pripaž įstama, kad glaudesnis INT agentūrų ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas, geresnis informavimas ir mokymas yra pagrindiniai veiksniai; dedamos pastangos ryšiams tarp institucijų pagerinti.

Patentus reglamentuojantys teisės aktai ir kitos svarbios priemonės (Prekių ženklų ir geografini

ų nuorodų įstatymas ir Pramoninio dizaino įstatymas) vis dar ne iki galo suderinti su *acquis* pramoninės nuosavybės srityje.

Būtina didesnė pažanga užtikrinant INT vykdymą. Su INT susijęs nusikalstamumas tebekelia grėsmę ir yra reali problema. Bulgarija turėtų planus paversti tolesniais veiksmais ir pasiekti daugiau konkrečių bei apčiuopiamų rezultatų. Būtinas glaudesnis bendradarbiavimas, informuotumo didinimas, didesnis darbuotojų kritinėse šalies vietose skaičius ir mokymas. B ūtina toliau gerinti institucijų ryšius ir institucijų bei teisių turėtųjų organizacijų ryšius.

Būtina paspartinti pasirengimą dėl intelektinės ir pramoninės nuosavybės teisių apsaugos.

Išvada

Užtikrinant **intelektinės ir pramoninės nuosavybės apsaugą** padaryta didelė pažanga, tačiau vis dar būtina imtis papildomų priemonių, kad būtų užbaigti pasirengimo stojimui darbai. Norint iki stojimo pašalinti šioje srityje esančius trūkumus, dabar reikia dėti daugiau pastangų ir imtis neatidėliotinų veiksmų.

4.1.6. 7 skyrius: Žemės ūkis

Horizontalieji klausimai

Iš dalies pakeitus Ūkininkų rėmimo įstatymą, 2006 m. vasario mėn. Parlamentas priėmė teisės aktą dėl **Mokėjimo agentūros** (MA), kuriai būtų pavesta administruoti nacionalinę ir ES paramą žemės ūkiui, kaimo vietovėms, miškininkystei ir žuvininkystei, steigimo ir strateginių sprendimų. Priimti oficialūs sprendimai dėl kai kurių esminių klausimų, pavyzdžiui, galimybės taikyti Vienkartinės išmokos už plotus schemą, minimalaus reikalavimus atitinkančios žemės ūkio valdos dydžio, papildomų nacionalinių tiesioginių išmokų ir tinkamo biudžeto.

Vis dar nebaigti Mokėjimo agentūros veiklai būtinos IT sistemos kūrimo, mokymo ir darbuotoj ų samdymo darbai. Pasirengimą reikia paspartinti.

Atnaujintas pirminis **Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS)** diegimo generalinis planas siekiant atsižvelgti į jo įgyvendinimo vėlavimą. Kad įdiegtų žemės sklypų identifikavimo sistemą, Bulgarija nusprendė naudoti ne tik aviacines ortofotografijas, bet ir per palydovus gaunamus vaizdus; sudarytos visos duomenų teikimo sutartys, tačiau tvarkaraštis labai įtemptas. Turimos skaitmeninės ortofotografijos ir palydovų vaizdai apima 25 % teritorijos. Kol kas į skaitmeninį formatą perkelta maždaug 17 % teritorijos ŽSIS blokų. Neseniai pradėtas darbas siekiant nustatyti ryšį tarp ūkininkų ir ŽSIS blokų, būtiną ūkininkams teikti grafinę medžiagą, nurodančią referencinių sklypų ribas, jų unikalų numerį ir plotą. Daug nuveikta rengiant ir diegiant naują programinę įrangą, tačiau dar neatliktas jos galutinis bandymas. Paspartinti ir kiti svarbūs veiksmai (pavyzdžiui, išankstinis ūkininkų registravimas, patikrinimai vietoje ir darbuotojų mokymas). Vis dar būtina imtis neatidėliotinų veiksmų.

Dėl **prekybos mechanizmų** – pradėta oficialiai koordinuoti visų susijusių įstaigų veikla (Valstybinio žemės ūkio fondo, Muitinės, Nacionalinės veterinarijos tarnybos ir Fitosanitarijos tarnybos). Apskritai pasirengimas vyksta tinkamai, tačiau pastangos būtinos, nes vis dar iš esm ės trūksta darbinių išsamių žinių apie prekybos mechanizmus.

Bendras rinkų organizavimas (BRO)

Priimant į darbą daugiau darbuotojų, suteikiant jiems tinkamą mokymą ir aiškiai apibrėžiant procedūras, kuriama apskritai veiksminga administracinė struktūra, skirta bendro rinkų organizavimo vykdymui užtikrinti.

Dėl bendro **vyno** rinkos organizavimo – dar nebaigtas kurti Bulgarijos vynuogynų registras.

Nepriimti papildomi įgyvendinantys teisės aktai tam tikriems rinkos mechanizmams (ypač kontrolės ir sertifikavimo) reglamentuoti. Pasirengimą šiame sektoriuje reikia paspartinti.

Priimti teisės aktai, skirti užtikrinti bendrą **pieno** rinkos organizavimo vykdymą, ir imtasi priemonių pieno kvotoms nustatyti, taip pat daugumai bendro pieno ir pieno produktų rinkos organizavimo mechanizmų įgyvendinti. Baigta kurti visų gamintojų ir tiesioginių pardavėjų duomenų bazė, įskaitant pagrindinių kvotų registrą; rengiamasi preliminarių individualių kvotų skirstymui. Pirkėjų aprobavimo procesas vyksta tinkamai.

Dar reikia priimti išsamias pieno kvotų administravimo ir nacionalinio rezervo taisykles. Dar ne visu pajėgumu veikia nacionalinės ir regioninės pieno valdybos, taip pat visuose atskiruose pieno gamybos įmonėse esančios nepriklausomos pieno riebumo tyrimo laboratorijos. Laboratorijos dar neįrengtos ir neakredituotos. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Vaisių ir daržovių srityje padaryta pažanga įgyvendinant šviežių produktų kokybės kontrolę ir prekybos standartus. Pažanga padaryta ir už augintojų pripažinimą atsakingų administracinių struktūrų srityje.

Galvijų skerdenų klasifikavimą reglamentuojantys Bulgarijos teisės aktai buvo visiškai suderinti su *acquis*, tačiau šiuo metu negalioja. Kad klasifikavimas būtų tinkamai įgyvendintas iki stojimo, būtina paspartinti klasifikavimo specialistų mokymą skerdyklose.

Veterinarijos ir fitosanitarijos klausimai, įskaitant maisto saugą

Priimdama Veterinarijos pagrindų įstatymą, Bulgarija sukūrė pagrindą į nacionalinę teisę perkelti *acquis,* reglamentuojantį gyvūnų sveikatą, gyvūnų gerovę, su visuomenės sveikata susijusius veterinarijos klausimus ir horizontaliąsias veterinarinės kontrolės priemones. Veterinarijos pagrindų įstatymas įsigaliojo 2006 m. gegužės 1 d.

Dar nepriimtos kai kurios antrinės teisės aktų nuostatos ar po būtinų patikrinimų atlikti galiojan čių teisės aktų pakeitimai, kuriais siekiama užtikrinti visišką veterinarijos sektoriaus *acquis* laikymąsi. Panašiai Parlamentas dar nepriėmė Augalų apsaugos akto. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Į nacionalinę teisę perkelti **užkrečiamą spongiforminę encefalopatiją ir šalutinius gyv ūninius produktus** reglamentuojantys teisės aktai. Draudimas ūkiuose auginamus gyvūnus šerti tam tikrais perdirbtais gyvūniniais baltymais galioja nuo 2006 m. sausio mėn.

Dėl užkrečiamos spongiforminės encefalopatijos epidemiologinės priežiūros, ypač dėl kritusių gyvūnų surinkimo, tvarkymo ir tyrimo – Bulgarija pateikė nacionalinį surinkimo planą. Planą b ūtina patobulinti. Bulgarija dar nepateikė įrodymų, kad laikomasi ES reikalavimų dėl vienos iš dviejų Varnoje esančių utilizavimo įmonių. Pateikta įrodymų, kad utilizavimo produkto (mėsos ir kaulų miltų) sunaikinimas deginant cemento įmonėje yra suderintas su *acquis*. Turi būti u žtikrintas konkretaus mėsos ir kaulų miltų kiekio sunaikinimas toje įmonėje. Be to, būtina imtis

neatidėliotinų veiksmų, kad Bulgarijos pietuose būtų pastatyta nauja utilizavimo įmonė.

Veterinarijos pagrindų įstatymas taikomas teisės aktų, reglamentuojančių **veterinarinės kontrolės sistemą vidaus rinkoje**, principų perkėlimui į nacionalinę teisę.

Dar nepriimti antrinės teisės aktai, kuriais siekiama prisijungi prie TRACES tinklo (pakeitusio ANIMO sistemą), jungiančio ES veterinarijos institucijas, ir neužtikrintas jų vykdymas. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Galioja visi teisės aktai, kuriais perkeliamas į nacionalinę teisę **gyvūnų identifikavimą ir registravimą** reglamentuojantis *acquis* ir kurių taikymo sritis apima visas nustatytas gyvūnų rū šims, taip pat sankcijas ir kontrolę. Sukurta galvijų identifikavimo ir registravimo duomenų baz ė. Siekiant sistemą taikyti ir kitoms gyvūnų rūšims, ji šiuo metu atnaujinama ir tobulinama.

Dar nepademonstruotas duomenų bazės veikimas internete visų rūšių gyvūnams. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Į nacionalinę teisę perkeltas v**eterinarinių tikrinimų ir kontrolės finansavimo** *acquis*. Pasirengimas vyksta tinkamai.

Į nacionalinę teisę perkelti teisės aktai, reglamentuojantys iš trečiųjų šalių importuojamų prekių veterinarinį tikrinimą ir importo taisykles. Veikia vienas iš aštuonių numatytų veterinarijos pasienio kontrolės punktų (*Kapitan Andreevo*, sausumos sienos su Turkija punktas), tačiau kelis pakeitimus dar reikia atlikti. Šis punktas jau dirba, o kitiems punktams įrengti organizuoti įrangos tiekimo konkursai.

Nesukurta septynių veterinarijos pasienio kontrolės punktų, numatytų įsteigti prie būsimų ES i šorės sienų Bulgarijoje, infrastruktūra, taip pat neužtikrintas ES tikrinimo procedūrų ir importo sąlygų vykdymas. Pasirengimas turi būti daug spartesnis.

Veterinarijos pagrindų įstatymas yra teisinis pagrindas gyvūnų sveikatos fondui, per kurį būtų finansuojamos **veterinarijos sektoriaus išlaidos**, kurti.

Bendrosios **gyvūnų ligų kontrolės** priemonės (dėl vakcinavimo draudimo ir tam tikrų likvidavimo priemonių) buvo perkeltos į Bulgarijos nacionalinius teisės aktus.

Dėl ligų kontrolės – dar nesukurtas gyvūnų sveikatos neatidėliotinos pagalbos fondas. Vykdydama klasikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimus, Bulgarija dar ne iki galo atsisakė vakcinavimo. 2005 m. nutraukus naminių kiaulių vakcinaciją, dabar daugiau dėmesio skiriama potencialiai cirkuliuojančių laukinių virusų aptikimui. Kad Bulgarija galėtų būti laikoma realiai naminių kiaulių vakcinacijos atsisakiusia šalimi, pasirengimas turi būti paspartintas.

Į nacionalinę teisė perkelti **prekybą gyvais gyvūnais ir gyvūninės kilmės produktais** reglamentuojantys teisės aktai. Pasirengimas šioje srityje vyksta tinkamai.

Be to, Veterinarijos pagrindų įstatymas yra teisinis pagrindas užtikrinti teisės aktų, reglamentuojančių su **visuomenės sveikata** susijusius veterinarijos klausimus įmonėse, vykdym ą. Teisės aktai toliau derinami su naujuoju ES higienos paketu ir modernizuojamos įmonės. Dėl žalio pieno kokybės ir jos kontrolės sistemų – priimta aiški pereinamojo laikotarpio valdymo strategija.

Tačiau dar nepateikta įrodymų, kad baigtas įmonių modernizavimo procesas. Pasirengimas turi

būti paspartintas.

Užtikrindama **bendrų priemonių (**tarp jų dėl **zoonozės)** *acquis* vykdymą, Bulgarija nustatė modernizavimo poreikius ir imasi veiksmų trūkumams pašalinti.

Dėl su visuomenės sveikata susijusių veterinarijos klausimų – nepatikrinta, ar įgyvendinta likuči ų, veterinarinių vaistų, teršalų ir zoonozių kontrolė, ypač dėl diagnozavimo metodų ir laboratorijose taikomų standartų. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Pradėtas g**yvūnų gerovės** juos transportuojant ir skerdžiant taisyklių įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimas ūkių lygiu, kartu organizuojant su naujųjų teisės aktų taikymu susijusį mokymą.

Dar ne iki galo užtikrintas ES gyvūnų gerovės normų ir standartų vykdymas. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Išvada

Padaryta pažanga dėl **bendro** kai kurių **rinkų organizavimo**. Šioje srityje Bulgarija šiuo metu iš esmės vykdo derybų dėl narystės nulemtus įsipareigojimus ir reikalavimus.

Be to, didelė pažanga padaryta užtikrinant **Mokėjimo agentūros** veiklą, tačiau vis dar būtina imtis papildomų priemonių, kad būtų baigti pasirengimo stojimui darbai. Šioje srityje ir toliau reikia dėti didesnes pastangas ir jau dabar imtis skubių veiksmų norint laiku, prieš stojimą, pa šalinti likusius trūkumus. Tai pat galima teigti, kad tam tikra pažanga padaryta prekybos mechanizmų ir **bendro vyno ir alkoholio**, taip pat **pieno ir jautienos rinkų organizavimo** srityje. Be to nustatyta, kad į nacionalinę teisę perkeltas visas **veterinarijos sektoriaus** *acquis*, užbaigtas darbas, susijęs su **gyvūnų ligų kontrole** (dėl klasikinio kiaulių maro ir gyvūnų sveikatos neatidėliotinos pagalbos fondo), modernizavus įmones baigti spręsti **su visuomenės sveikata susiję klausimai,** taip pat pažanga padaryta **veterinarinių kontrolės sistemų vidaus rinkoje** (visų numatytų pasienio kontrolės punktų steigimas), **prekybos gyvais gyvūnais ir gyvūniniais produktais, prekybos mechanizmų** ir **gyvūnų gerovės** srityse. Pažanga taip pat padaryta didinant mėginių ėmimo ir bandymų atlikimo gebėjimus, kurie yra būtini veterinarijos srityje taikomų **bendrų priemonių** (įskaitant dėl **zoonozių**) vykdymui užtikrinti. Norint laiku, iki stojimo, pašalinti šiose srityse tebesančius trūkumus, jau dabar reikia dėti daugiau pastangų ir imtis neatidėliotinų veiksmų.

Maža pažanga padaryta **IAKS**, ypač dėl Žemės sklypų identifikavimo sistemos, ir **užkrečiamos spongiforminės encefalopatijos bei šalutinių gyvūninių produktų** (be kitų dalykų, dėl utilizavimo įmonių modernizavimo) srityse. Šios sritys vis dar kelia didelį susirūpinimą. Kad iki stojimo pasirengtų narystei, Bulgarija jau dabar turėtų nedelsdama imtis ryžtingų veiksmų.

4.1.7. 8 skyrius: Žuvininkystė

Išteklių ir laivyno valdymo, tikrinimo ir kontrolės srityje – siekiant sukurti teisinį pagrindą žvejybos licencijų išdavimui, struktūriniams veiksmams ir rinkos organizavimui, 2005 m. lapkri čio mėn. iš dalies pakeistas 2001 m. Bulgarijos žuvininkystės ir akvakultūros aktas, kuriame, be kitų dalykų, numatyta sukurti laivų stebėsenos ir gamintojų grupių atpažinimo sistemą. Nacionalinei žuvininkystės ir akvakultūros agentūrai pavesta tvarkyti Žvejybos laivyno registrą ir teikti su juo susijusias ataskaitas.

Tinkamo formato bandymų duomenys dar neperduoti į Bendrijos žvejybos laivyno registrą. Dar

nebaigta diegti žvejybos laivų stebėjimo sistema, tiksliau ji dar nemodernizuota ir nėra palydovinė. Panašiai, padėtis mažai pagerėjo dėl laivo žurnaluose, iškrovimo deklaracijose ir pardavimo pažymose registruojamų duomenų apie žuvų sugavimą perdavimo ir galimybės šiuos duomenis gauti. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Struktūrinių veiksmų srityje rengiamos struktūrinių priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros, atsižvelgiant į žemės ūkio Mokėjimo agentūros įsteigimą (*žr. 7 skyrių „Žemės ūkis "*). Pasirengimas turi būti paspartintas.

Dėl **rinkos politikos** – 2005 m. pabaigoje Nacionalinėje žuvininkystės ir akvakultūros agent ūroje įsteigtas rinkos organizavimo skyrius.

Dar nepriimti jokie papildomi įgyvendinimo teisės aktai, skirti didmeninės rinkos infrastruktūrai (gamintojų organizacijoms, intervencinei agentūrai ir informacijos sistemai) sukurti. Nesukurta duomenų apie žuvų sugavimą rinkimo sistema, todėl nėra galimybių atlikti kryžminius patikrinimus. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Išvada

Pažanga padaryta **išteklių ir laivyno valdymo, tikrinimo ir kontrolės, struktūrinių veiksmų** ir **rinkos politikos** srityse. Tačiau rezultatai tebėra riboti. Bulgarija turi padidinti pastangas ir neatidėliodama imtis veiksmų, kad pasirengtų valdyti žuvininkystės sektoriaus struktūrinio fondo lėšas, baigtų diegti Žvejybos laivų stebėjimo sistemą, priimtų teisės aktus ir įdiegtų duomenų apie žuvų sugavimą rinkimo sistemą.

4.1.8. 9 skyrius: Transporto politika

Oro transporto srityje buvo dėtos didelės pastangos ir į nacionalinę teisę perkelta dauguma svarbiausių teisės aktų, ir dabar Bulgarijos teisės aktai iš esmės atitinka *acquis*. Bulgarija parafavo bendrąjį oro transporto susitarimą ir Europos bendrosios aviacijos erdvės susitarimą, o preliminarus šių susitarimų taikymas numatomas nuo jų pasirašymo dienos.

Iki stojimo dar turi būti įgyvendintos visos atitinkamos politikos kryptys, ypač dėl oro uostų saugumo ir saugos. Pasirengimas šioje srityje iš esmės vyksta tinkamai.

Pagrindiniai **jūrų transporto** teisės aktai yra suderinti su *acquis*. Padėtis, susijusi su uosto valstybinės kontrolės funkcijomis, gerėja, pirmiausia dėl to, kad sulaikoma mažiau laivų.

Vis dar ne iki galo užtikrintas Bulgarijos jūrų transporto administracijos nepriklausomumas dėl vėliavos valstybės kontrolės, nes *Navybulgar*, kaip kontroliuojamas subjektas, tebėra nuosavyb ės teise valstybei priklausanti bendrovė. Pasirengimą šioje srityje reikia paspartinti.

Išvada

Oro transporto teisės aktų srityje padaryta didelė pažanga, ir Bulgarija dabar iš esmės vykdo šių sričių įsipareigojimus ir reikalavimus, susijusius su stojimo derybomis. Teisės aktai įgyvendinami ir, jei bus išlaikytas dabartinis rengimosi narystei tempas, iki stojimo reikalavimai turėtų būti įvykdyti.

Jūrų transporto srityje padaryta pažanga. Tačiau palyginti su Europos Sąjungoje taikomais standartais, dar atsiliekama. Būtina dėti daugiau pastangų ir imtis neatidėliotinų veiksmų

siekiant laiku (iki stojimo) pašalinti trūkumus, ypač užtikrinant visišką Bulgarijos jūrų transporto administracijos, kaip kontrolės įstaigos, nepriklausomumą.

4.1.9. 10 skyrius: Mokesčiai

2005 m. lapkričio mėn. priimtas **Akcizų** ir akcizais apmokestinamų prekių sandėlių įstatymas. Pirmiausia jame numatoma akcizų administravimą pavesti muitinės, o ne mokesčių administracijai. Šiame įstatyme taip pat yra nuostatos dėl muitinės sandėlių sistemos, taip pat d ėl akcizinių prekių laikymo, vežimo ir priežiūros taikant laikino akcizo mokėjimo atidėjimo re žimą. Akcizų įstatymas iš dalies pakeistas 2005 m. gruodžio mėn. siekiant padidinti akcizo tarif ą laikantis sutarto teisės aktų derinimo tvarkaraščio. Pasirengimas akcizų srityje vyksta tinkamai.

PVM teisės aktai, kuriuos planuota priimti 2005 pabaigoje, iki šiol nepriimti. Bet to, **tiesioginio apmokestinimo** srityje nepriimtas Įmonių ir pajamų mokesčio akto projektas. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Didelė pažanga padaryta **administracinio bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos** srityje. Įsigaliojus naujajam Mokesčių ir socialinės apsaugos procedūrų kodeksui, 2006 m. sausio mėn. pradėjo veikti Nacionalinė pajamų agentūra. Šiai agentūrai pavesta rinkti ir administruoti centrinės valdžios mokesčius (pvz., PVM ir įmonių mokesčius) ir privalomąsias socialinio draudimo įmokas (pvz., sveikatos draudimo). Dėl vykdomos šio sektoriaus reformos, ypač dėl sėkmingo mokesčių administracijos pertvarkymo į Nacionalinę pajamų agentūrą, padidėjo mokesčių surinkimo ir kontrolės pajėgumas, o tai rodo padidėjusios bendros mokesčių pajamos.

Renkant mokesčius būtina, kad valdymo lygiu būtų toliau dedamos pastangos ir taip užtikrintas sklandus naujai įsteigtos institucijos veikimas. Kad naujieji įstatymai būtų įgyvendinti, būtina koordinuoti visų suinteresuotųjų šalių veiklą. Reikėtų toliau didinti administracinius gebėjimus ugdant darbuotojų profesinius įgūdžius ir užtikrinant nuolatinį jų mokymą. Pasirengimas IT s ąveikai vyko tinkamu tempu ir, jeigu nebus vėluojama, Bulgarija iki stojimo turėtų įvykdyti savo įsipareigojimus. Apskritai pasirengimas vyksta tinkamai.

Išvada

Akcizų ir **administracinio bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos** srityje padaryta didelė pažanga. Šiose srityse Bulgarija šiuo metu iš esmės vykdo derybų dėl narystės nulemtus įsipareigojimus ir reikalavimus. Jeigu bus išlaikytas dabartinis pažangos tempas, tikimasi, kad Bulgarija bus pajėgi nuo stojimo įgyvendinti *acquis*.

PVM ir **tiesioginio apmokestinimo** srityse pažanga maža. Šiose srityse būtina dėti daugiau pastangų priimant teisės aktus ir įgyvendinant naujus įstatymus.

4.1.10. 13 skyrius. Socialinė politika ir užimtumas

Dėl **darbo teisės** – Bulgarijos darbo kodeksas iš dalies buvo pakeistas 2005 m. spalio mėn. Darbo inspekcijoje padidėjo darbuotojų skaičius.

Acquis perkėlimas dar nebaigtas, ypač kalbant apie direktyvas, papildančias Europos bendrovės

ir Europos kooperacinės bendrovės statutus, informacijos ir konsultacijų direktyvą ir Europos darbų tarybų direktyvą. Be to, norint užtikrinti teisingą ir visišką perkėlimą, reikia spręsti keletą klausimų, visų pirma susijusių su darbuotojų komandiravimo, darbdavių nemokumo, darbuotoj ų saugos ir sveikatos apsaugos, kolektyvinio atleidimo iš darbo, darbo ne visu etatu, terminuoto darbo, darbo laiko ir jaunų žmonių apsaugos darbe direktyvomis. Be to, Darbo inspekcijos administraciniai gebėjimai ir vidaus kontrolės mechanizmai yra nepakankami, kad u žtikrintų veiksmingą ir teisingą *acquis* taikymą šioje srityje. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Dėl **socialinio dialogo** – reikia ir toliau stiprinti dvišalį dialogą, siekiant, kad socialiniai partneriai pasirengtų atlikti savo būsimą vaidmenį formuluojant ir įgyvendinant ES socialinę politiką. Reprezentatyvumo kriterijai visoms socialinių partnerių organizacijoms turi būti taikomi nešališkai. Trišaliame dialoge turi dalyvauti tik socialinius įgaliojimus turinčios socialini ų partnerių organizacijos. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Galima teigti, kad pasiekta pažangos įgyvendinant teisės aktų nuostatas **visuomenės sveikatos** srityje. Būtent, pasiekta pažangos siekiant, kad užkrečiamųjų ligų teisės aktų sistema atitiktų *acquis*. Didelė pažanga padaryta perkeliant *acquis* nuostatas, susijusias su tabako gaminių gamyba, pateikimu ir pardavimu. 2005 m. lapkričio mėn. ratifikuota Tabako kontrolės pagrindų konvencija. Visiškai perkelta Tabako reklamos direktyva. Pakeistas ligoninių sektoriaus finansavimas ir daugiau dėmesio skiriama prevencinėms sveikatos priemonėms.

Perkeltos ne visos *acquis* nuostatos dėl kraujo ir kraujo komponentų ir audinių bei ląstelių, visų pirma susijusios su žmogaus kraujo ir kraujo komponentų kokybės ir saugos standartais, atsekamumo reikalavimais ir pranešimais apie pavojingas reakcijas ir įvykius bei Bendrijos standartais ir specifikacijomis, susijusiomis su kokybės sistema kraujo donorystės įstaigoms. Taip pat reikia ir toliau derinti organų, audinių ir ląstelių transplantavimo teisę. Reikia toliau stiprinti užkrečiamųjų ligų priežiūros sistemą ir tęsti investicijas į laboratorinę bazę ir IT įrangą.

Reikia ir toliau dėti pastangas gyventojų sveikatos būklei gerinti bei didinti galimybes gauti sveikatos ir sveikatos priežiūros paslaugas, ypač regioniniu lygiu ir neturtingesnių socialinių ekonominių grupių ir mažumų atstovams. Kalbant apie galimybę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, visiems gyventojams taikytinos sąlygos apskritai nepagerėjo. Įstaigose, kuriose prižiūrimi senyvo amžiaus žmonės, asmenys su fizine ir protine negalia, sąlygos yra pasibais ėtinos. Jų priežiūros šiose įstaigose teisinis pagrindas bei lėtai vykstantis ir kartais prastai suplanuotas procesas siekiant realiai atsisakyti priežiūros tokiose įstaigose yra nepatenkinami ir tebekelia didelį nerimą. Vis dar reikia didesnių pastangų.

Pasiekta pažangos, susijusios su pasirengimu valdyti **Europos socialinio fondo (ESF**) lėšas, visų pirma kalbant apie darbuotojų priėmimą, nuolatinį valstybės tarnautojų mokymą ir Žmogi škųjų išteklių plėtros veiklos programos ir Administracinių gebėjimų veiklos programos valdymo institucijos paskyrimą.

Administracinių gebėjimų didinimas, ypač kalbant apie Administracinių gebėjimų veiklos programą ir Švietimo ir mokslo ministerijos bei Socialinės pagalbos agentūros darbuotojų skai čių ir mokymą, nebaigtas (*taip pat žr. 21 skirsnį „Regioninė politika ir struktūrinių priemonių koordinavimas“).* Pasirengimas turi būti paspartintas.

Socialinės integracijos srityje 2006 m. vasario mėn. buvo priimti Socialinės pagalbos įstatymo daliniai pakeitimai, visų pirma susiję su rinkos atvėrimu socialinių paslaugų teikimui. 2006 m. balandžio mėn. vyriausybė patvirtino atnaujintą 2005–2006 m. nacionalinį kovos su skurdu ir socialine atskirtimi planą, kuriame numatyta remti švietimo, perkvalifikavimo, užimtumo ir

pagalbos pažeidžiamoms gyventojų grupėms veiklą. Turi būti tęsiamas analitinis darbas ir socialinės statistikos apie skurdą ir socialinę atskirtį rengimas pagal ES socialinės atskirties rodiklius. Reikia ir toliau dėti pastangas siekiant pagerinti pažeidžiamų gyventojų grupių, įskaitant romus, būklę ir skatinti visišką jų integravimą į visuomenę. Kai kuriose savivaldybėse romų moksleivių ir specialiųjų poreikių moksleivių desegregacija ir integracija į standartinę mokyklų sistemą leido pasiekti teigiamų rezultatų.

Neišplėstos galimybės naudotis kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis, nes pakankamai daug gyventojų, ypač romų bendruomenės atstovų, neturi galimybės gauti prieži ūros paslaugų. Reikia paspartinti romų moksleivių ir specialiųjų poreikių moksleivių desegregacijos ir integracijos į standartinę mokyklų sistemą procesus. Taip pat nepastebėta, kad būtų nuolat stiprinamas vaikų gerovės politikos ir Vaikų apsaugos agentūros administracini ų gebėjimų koordinavimas, taip pat ir savivaldybių lygiu. Nepaspartėjo procesas, susijęs su prie žiūros įstaigų skaičiaus mažinimu ir bendruomeninių paslaugų kūrimu. Sprendžiant socialinės atskirties klausimus, išlieka poreikis įgyvendinti specialias socialines, švietimo ir medicinos paslaugas. Reikia toliau stengtis skatinti kokybišką švietimą ir profesinį mokymą siekiant įtraukti į darbo rinką įtraukti pažeidžiamas gyventojų grupes, ypač iš romų bendruomenės. Nepagerėjo galimybės neįgaliesiems asmenims patekti į viešąsias vietas, pastatus, naudotis vie šuoju transportu, švietimu ir patekti į darbo rinką. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Kovojant su diskriminacija 2005 m. lapkričio mėn. pagaliau buvo įkurta Apsaugos nuo diskriminacijos komisija, kuri jau pradėjo nagrinėti pirmuosius atvejus.

Dėl administracinių ir su personalu susijusių apribojimų Komisijos veikla nėra patenkinama, ir nesiimta jokių skubių veiksmų siekiant užtikrinti, kad ji greitai dirbtų visu pajėgumu. Dar reikia daug ką padaryti siekiant pagerinti romų mažumos padėtį. Buvo dedama nepakankamai pastangų siekiant užtikrinti veiksmingą Pagrindų programos dėl lygiavertės romų integracijos į Bulgarijos visuomenę įgyvendinimą. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Išvada

Pasiekta pažangos rengiantis **Europos socialinio fondo (ESF)** lėšų valdymui, tačiau šioje srityje reikia didesnių pastangų sprendžiant likusias problemas. Nedidelės pažangos pasiekta kitose penkiose šio skyriaus srityse, kurios 2005 m. spalio mėn. buvo įvardytos, kaip reikalaujančios didesnių pastangų. Šiose srityse ir toliau reikia dėti didesnes pastangas ir jau dabar imtis skubių veiksmų norint laiku, prieš stojimą, išspręsti likusius klausimus. Reikia baigti teisės aktų derinimą ir įgyvendinimą **darbo teisės** ir **visuomenės sveikatos** srityse. Reikalinga ir toliau stiprinti dvišalį **socialinį dialogą**; privaloma užtikrinti teisingą socialinių partnerių dalyvavimą trišalėse struktūrose. Dėl **socialinės integracijos** – reikėtų gerokai pagerinti galimybę gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas ir švietimą, mažinti priežiūros įstaigų skaičių, gerinti vaikų gerovę ir pažeidžiamų grupių integraciją į darbo rinką. Vertinant romų ma žumos padėtį, ir toliau reikalingi struktūriniai pokyčiai. **Kovojant su diskriminacija** reikia didinti Apsaugos nuo diskriminacijos komisijos administracinius gebėjimus. Bendrai reikia dėti daugiau pastangų administraciniams gebėjimams stiprinti siekiant užtikrinti, kad *acquis* socialin ės politikos srityje būtų tinkamai įgyvendintas.

4.1.11. 14 skyrius: Energija

Priimti **konkurencijos** ir **energetikos vidaus rinkos** srities pagrindiniai ir įgyvendinantys teisės aktai.

Dar lieka iki galo atverti elektros energijos ir dujų rinką, kaip numatyta *acquis*. Įgyvendinus parengtus planus, iki stojimo turi būti atskirta *Bulgargas* veikla.

Be to, kietojo kuro sektoriuje Bulgarija turi užtikrinti, kad valstybės kišimasis atitiktų *acquis*. Pasirengimą šioje srityje būtina paspartinti.

Branduolinės energijos ir **branduolinės saugos** srityje egzistuoja teisinė sistema ir buvo priimti įgyvendinantys teisės aktai.

Kalbant apie Bulgarijos įsipareigojimą anksčiau uždaryti *Kozloduy* atominės elektrinės 1–4 blokus, kaip nustatyta Stojimo akte, Bulgarija dar nesiėmė jokių būtinų veiksmų, siekdama u žtikrinti, kad 2002 m. sustabdyti 1 ir 2 blokai būtų negrįžtamai išmontuoti. Taip pat dar nesiimta jokių realių veiksmų ir administracinių priemonių siekiant užtikrinti, kad 2006 m. 3 ir 4 blokai būtų galutinai sustabdyti ir vėliau nutrauktas jų eksploatavimas, ir tokiu būdu būtų tinkamai panaudotos tam skirtos ES lėšos. Kol kas nesilaikoma visų Euratomo sutarties reikalavimų ir procedūrų. Pasirengimą šioje srityje būtina gerokai paspartinti.

Išvada

Nedidelės pažangos pasiekta **konkurencijos ir energetikos vidaus rinkos** srityje. Reikia dėti daugiau pastangų ir imtis neatidėliotinų veiksmų siekiant iki stojimo baigti elektros energijos ir dujų rinkų atvėrimą. **Branduolinės energijos ir branduolinės saugos** srityje padėtis pablog ėjo, kalbant apie eksploatacijos nutraukimo procesą. Dabar reikia daugiau pastangų ir neatid ėliotinų veiksmų norint užtikrinti, kad *Kozloduy* atominės elektrinės 1–4 blokai būtų uždaryti visam laikui.

4.1.12. 15 skyrius. Pramonės politika

Bulgarijoje ir toliau vyko **privatizavimo ir restruktūrizavimo** procesas, tačiau kiek lėčiau, nei buvo planuota. Privatizacija beveik baigta, bet neseniai, faktiškai pasibaigus keletui privatizavimo priemonių, procesas gerokai sulėtėjo. Buvo tęsiamas tinklų pramonės šakų restruktūrizavimas.

Kol kas privatizavimo procesas nėra pakankamai skaidrus ir išlieka susijusių su kontrole po privatizacijos problemų.

Labai vėluoja plieno pramonės restruktūrizavimas ir iki sutarto restruktūrizavimo laikotarpio pabaigos nepavyks atgaivinti pagrindinio plieno gamintojo, kuriam parengtas individualus sanavimo planas. Bulgarija oficialiai informavo Komisiją apie jos Nacionalinio plieno pramonės restruktūrizavimo plano ir atitinkamo verslo plano planuojamus pakeitimus. Komisija atidžiai analizuos šiuos pakeitimus, visų pirma atsižvelgdama į jų atitiktį valstybės pagalbos taisyklėms. Pasirengimą privatizavimo ir restruktūrizavimo srityje reikia paspartinti.

Išvada

Buvo padaryta tam tikra pažanga privatizavimo ir restruktūrizavimo srityje. Tačiau nepasiekti planuoti rezultatai (konkrečiai – plieno pramonės restruktūrizavimo srityje). Norint iki stojimo pašalinti trūkumus, dabar šioje srityje reikia didesnių pastangų ir neatidėliotinų veiksmų.

4.1.13. 19 skyrius. Ryšių ir informacinės technologijos

Galima teigti, kad **elektroninių ryšių ir informacinių technologijų** srityje svarbių pokyčių ne įvyko.

Nedidelės pažangos pasiekta sprendžiant nebaigtus klausimus, susijusius su 1998 *acquis* perk ėlimu. Dar liko įgyvendinti keletą svarbių konkurencijos apsaugos priemonių, įvestų fiksuotojo ryšio telefonijos rinkoje veikiančiam operatoriui. Kalbant apie mobiliojo ryšio rinką, dabartiniame Telekomunikacijų akte neapibrėžiama tinklų sujungimo rinka ir įvedami ne į s ąnaudas orientuoti didmeniniai skambučių užbaigimo tarifai turinčiam didelę įtaką rinkoje operatoriui. Ne iki galo pasirengta mobiliųjų telefonų numerių perkeliamumui. Pasirengimas 2002 m. *acquis* yra ankstyvame etape. Nacionalinės reguliavimo institucijos nepakankamai apr ūpintos ištekliais, kad galėtų vykdyti joms pavestas užduotis, susijusias su naujojo Elektroninių ryšių įstatymo, visų pirma dėl rinkos analizės, DĮR vertinimo ir atitaisomųjų priemonių įvedimo, įgyvendinimu. Ir toliau reikia gerinti koordinavimą tarp reguliavimo institucijų. Reikia stiprinti pasirengimą šioje srityje.

Pašto paslaugų srityje 2006 m. balandžio mėn. buvo priimti Pašto paslaugų įstatymo daliniai pakeitimai. Jais siekiama užbaigti antrosios Pašto paslaugų direktyvos perkėlimą.

Kol kas nepavyko baigti darbo stiprinant šios srities reguliatoriaus (Ryšių reguliavimo komisijos) administracinių gebėjimų, susijusių su kokybės vertinimu, sąnaudų apskaita ir apskaitos mechanizmais. Apskritai pasirengimas šioje srityje vyksta tinkamai.

Išvada

Pašto paslaugų srityje padaryta didelė pažanga. Reikia baigti stiprinti reguliatoriaus administracinius gebėjimus. Bulgarija apskritai vykdo įsipareigojimus ir reikalavimus, susijusius su stojimo derybomis šioje srityje, ir turėtų būti pasirengusi iki stojimo, jei ir toliau pavyks i šlaikyti dabartinį tempą.

Nedidelės pažangos buvo pasiekta **elektroninių ryšių ir informacinių technologijų** srityje, įskaitant susijusių su 1998 m. *acquis* nebaigtų klausimų sprendimą. Dar reikia suderinti su 2002 m. *acquis*. Siekiant laikytis stojimo terminų, reikia peržiūrėti teisės aktų leidybos grafiką ir sudaryti naujus planus. Šioje srityje reikia dėti didesnes pastangas ir imtis neatidėliotinų veiksm ų.

4.1.14. 21 skyrius: Regioninė politika ir struktūrinių priemonių koordinavimas

Šiuo metu egzistuoja **teisės aktų sistema**, reikalinga užtikrinti visišką ES struktūrinių fondų lė šomis finansuojamų operacijų suderinamumą su ES politikos kryptimis ir teisės aktais. Bulgarija priėmė savo Viešųjų pirkimų įstatymo būtinus dalinius pakeitimus ir priėmė naują, atitinkantį *acquis* Koncesijų įstatymą. Bulgarija priėmė Pagrindinį biudžeto įstatymą, kuriuo įvedamas daugiametis biudžeto programavimas, kuris jau prasidėjo keliose šakinėse ministerijose sudarant programų biudžetus. Reikia atkreipti dėmesį į naujojo viešųjų pirkimo teisės akto įgyvendinimą. Apskritai pasirengimas šioje srityje vyksta tinkamai.

Sukurtos pagrindinės **institucinės struktūros** struktūriniams fondams pasirengti ir įgyvendinti. Priimti sprendimai dėl funkcijų paskirstymo įvairioms institucijoms pagal kiekvieną veiklos programą ir kuriamos vykdymo struktūros. Pagerėjo ministerijų darbo koordinavimas.

Daugeliui žinybų svarbiausias uždavinys bus įvykdyti ambicingus personalo samdymo planus: siekiama priimti daug patyrusių darbuotojų ir galima daugelio žinybų konkurencija dėl nedidelio turinčių reikalingą kvalifikaciją darbuotojų skaičiaus. Dauguma tarpinių institucijų ir galutinių naudos gavėjų, taip pat kai kurios valdymo institucijos dar turi gerokai padidinti paj ėgumą, visų pirmą viešųjų pirkimų srityje. Reikia baigti pasirengimą dėl ministerijų ir atskirų sektorių darbo koordinavimo planuojant ir vėliau įgyvendinant veiksmus regioniniu lygiu, taip pat reikia baigti rengti įgyvendinimo tvarkos rekomendacijas. Reikia stiprinti pasirengimą šioje srityje.

Bulgarija vykdo **programavimo** įsipareigojimus. Parengti visų reikalingų programavimo dokumentų projektai.

Kai kuriems programavimo dokumentams, įskaitant Nacionalinę strateginę orientacinę struktūr ą, trūksta aiškaus tikslo ir strateginės vizijos, ir dėl to sunkiau koordinuoti įgyvendinimą. *Ex-ante* vertinimas prasidėjo gerokai vėliau. Išlieka susirūpinimas dėl projektų, kurie turi būti įgyvendinami Struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo lėšomis, nustatymo. Reikia stiprinti pasirengimą programavimo srityje.

Kalbant apie **stebėseną ir vertinimą**, daugelyje valdymo institucijų ir tarpinių institucijų sukurtos stebėjimo sistemos. Bulgarija užsisakė bendrą valdymo informacijos sistemą, apimanči ą visas veiklos programas, ir šiuo metu ji yra kuriama.

Reikia užtikrinti bendros valdymo informacijos sistemos tam tikrų posistemių sąveiką bei galutinių vartotojų pasirengimą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiu naudotis sistemomis. Atsižvelgiant į tai, reikia baigti darbuotojų priėmimą ir mokymą. Kai kuriose valdymo institucijose dar reikia sukurti vertinimo padalinius ir priimti darbuotojų. Reikia paspartinti pasirengimą stebėsenos ir vertinimo srityje.

Kalbant apie **finansų valdymą ir kontrolę**, priimta nauja teisės aktų sistema ir egzistuoja beveik visos institucinės struktūros. Sukurta centrinė audito institucija ir vidaus audito skyriai valdymo institucijose.

Susirūpinimą kelią ambicingi darbuotojų samdymo planai ir galima konkurencija tarp atskirų šioje srityje veikiančių institucijų dėl nedidelio specialistų skaičiaus. Dar reikia organizuoti daug mokymo kursų šioje srityje. Kol kas nėra atitinkamų tarpžinybinių susitarimų ir procedūrų vadovų. Trūksta tvirto ir veiksmingo pasirengimo ir finansų valdymo ir kontrolės sistemų įgyvendinimo koordinavimo. Reikia ir toliau remti viešųjų pirkimų kontrolės sistemos įgyvendinimą atsižvelgiant į ISPA ir PHARE sanglaudos projektų įgyvendinimą. Pasirengimą šioje srityje reikia paspartinti.

Išvada

Dėl **teisės aktų sistemos** – Bulgarija padarė didelę pažangą ir dabar ji iš esmės vykdo šios srities įsipareigojimus ir reikalavimus, susijusius su stojimo derybomis.

Pasiekta pažangos **programavimo ir stebėsenos bei vertinimo** srityse, tačiau Bulgarija turi dar labiau stengtis parengti veiksmingą projektų paketą ir sukurti veikiančią valdymo informacijos sistemą prieš stojimą. Bulgarija padarė pažangą kurdama **institucines struktūras,** taip pat **finansų valdymo ir kontrolės** srityje. Šiose srityse ir toliau reikia dėti didesnes pastangas ir jau dabar imtis skubių veiksmų norint laiku, prieš stojimą, pašalinti likusius tr

ūkumus. Reikia skirti daugiau dėmesio tam, kad būtų greitai sukurta audito ir kontrolės sistema, kuri sudarytų galimybę tinkamai ir veiksmingai įgyvendinti struktūrinius fondus, ir kad būtų gerokai sustiprinti administraciniai gebėjimai. Kalbant apie viešuosius pirkimus, taip pat reikia stengtis užtikrinti visavertį *ex-ante* kontrolės sistemos veikimą visuose lygmenyse.

4.1.15. 22 skyrius. Aplinka

Kalbant apie **horizontaliuosius teisės aktus**, stiprinami reikalingi administraciniai gebėjimai.

Reikia labiau stiprinti tokių sričių, kaip Integruota taršos prevencija ir kontrolė (ITPK) ir NATURA 2000 programa, koordinavimą, integravimą, didinti informuotumą ir visuomenės dalyvavimą. Reikia ir toliau dėti pastangas įgyvendinant teisės aktus, kuriais perkeliamos Poveikio aplinkai vertinimo ir Strateginio aplinkos vertinimo direktyvos tiek nacionaliniu, tiek regioniniu lygiu. Reikia paspartinti pasirengimą.

Atliekų tvarkymo teisės aktai atitinka *acquis*.

Per mažai dėmesio skiriama papildomų specialiai apmokytų darbuotojų samdymui atliekų tvarkymą reglamentuojantiems teisės aktams įgyvendinti, ypač regioniniu ir vietos lygiu. Reikia imtis tolesnių įgyvendinimo veiksmų, susijusių su Pagrindų direktyva dėl atliekų ir direktyva dėl pavojingų atliekų. Reikia paspartinti pasirengimą, visų pirma kuriant integruotą šalinimo įrenginių tinklą.

Priimta didžioji dauguma **vandentvarkos** teisės aktų, kurie atitinka *acquis*.

Vandens pagrindų direktyvą įgyvendinančius teisės aktus turi galutinai patvirtinti Parlamentas. Reikia ir toliau stiprinti administracinius gebėjimus, visų pirma regioniniu lygiu bei atsižvelgiant į žmogiškuosius išteklius, laboratorijas ir įrangą. Vėluoja darbas atskirų institucijų ir administracijų bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo srityje. Kalbant apie Nitratų direktyvą, vėluojama įgyvendinti Geriamojo vandens direktyvą ir Paviršinio vandens direktyvą. Pasirengimas turi būti paspartintas.

Pastebėta pažanga **pramoninės taršos** srityje – išduodant leidimus pramonės įmonėms. Atrodo, kad centrinėje kompetentingoje institucijoje išteklių pakanka ir leidimų išdavimo procedūros yra aiškiai apibrėžtos ir nustatytos. Bendradarbiavimas tarp centrinio ir regioninio lygių vyksta gerai; aiškiai atskirtos užduotys ir atsakomybė.

Regioniniame lygyje reikia papildomo pajėgumo. Iš viso, iš 230 vietų, kurias reikia įvertinti, iki šiol išduota apie 80 integruotųjų leidimų. Be to, svarstoma dar 14 leidimų. Pasirengimą reikia paspartinti.

Teisės aktai **dėl chemikalų ir genetiškai modifikuotų organizmų** buvo perkelti ir atitinka *acquis*, tarp jų teisės aktai dėl riboto genetiškai modifikuotų mikroorganizmų naudojimo ir dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) apgalvoto išleidimo į aplinką. Bendrai pasiruošimas vyksta, tačiau reikia ir toliau stiprinti administracinius gebėjimus chemikalų ir genetiškai modifikuotų organizmų srityje.

Triukšmo srityje kol kas nebaigti rengti veiklos planai ir strateginiai triukšmo žemėlapiai, bet apskritai pasirengimas vyksta.

Dėl **Branduolinės saugos ir radiacinės saugos** – priimti teisės aktai dėl radioaktyviųjų atliekų

gabenimo ir medicininės apšvitos. Didžia dalimi yra reikalingi administraciniai gebėjimai, i šskyrus su medicinine apšvita susijusių aspektų vykdymą. Pasirengimą šioje srityje būtina paspartinti.

Išvada

Šiuo metu Bulgarija apskritai vykdo įsipareigojimus ir reikalavimus, susijusius su stojimo derybomis **triukšmo** ir **chemikalų bei genetiškai modifikuotų organizmų** srityje.

Pasiekta pažangos **horizontaliųjų įstatymų, atliekų tvarkymo, vandentvarkos, pramoninės taršos bei rizikos valdymo ir branduolinės saugos bei radiacinės saugos** srityse. Dabar Bulgarijai reikia dėti daugiau pastangų ir imtis neatidėliotinų veiksmų siekiant baigti perkėlimo procesą ir tuos teisės aktus įgyvendinti bei vykdyti. Šiose srityse reikia ir toliau didinti administracinius gebėjimus, ypatingą dėmesį skiriant regioninėms ir vietos aplinkosaugos institucijoms ir inspekcijoms.

4.1.16. 23 skyrius. Vartotojų ir sveikatos apsauga

Bulgarija iki šiol yra pakankamai pasiekusi derindama su *acquis* savo **saugos priemonių** srities teisės aktus, įskaitant atsakomybę už gaminius su trūkumais, bendrą produktų saugą ir pavojingus padirbinius. Pasirengimas vyksta.

Šioje srityje pagerinta **rinkos priežiūros** sistema. Tačiau kol kas nesustiprintas susijusių žinybų ir institucijų darbo koordinavimas. Pasirengimą reikia paspartinti.

Dėl **su sauga nesusijusių priemonių –** priimtas naujas Vartotojų apsaugos įstatymas buvo svarbus žingsnis į priekį perkeliant keletą direktyvų. Bulgarija dar neperkėlė *acquis* dalių dėl vartojimo kreditų, nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir draudimų ir nesustiprino institucinės sistemos. Naujai įkurtoje Vartotojų apsaugos direkcijoje, taip pat Prekybos ir vartotojų apsaugos komisijoje nėra pakankamai darbuotojų ir techninių priemonių, ypač pastarojoje, kad jos galėtų vykdyti naujajame Vartotojų apsaugos įstatyme numatytas papildomas funkcijas ir užduotis. Be to, buvo įdėta nedaug pastangų plėtoti stiprų. nepriklausomą, pavyzdinį ir veiksmingą vartotojų judėjimą, kuris padėtų vartotojams ir vaidintų veiksmingą vaidmenį formuojant vartotojų politiką ir prižiūrint rinką. Pasirengimą reikia paspartinti.

Išvada

Padaryta pažanga **vartotojų ir sveikatos apsaugos** srityje. Norint iki stojimo pašalinti tr ūkumus, šioje srityje ir toliau reikia dėti daugiau pastangų bei imtis neatidėliotinų veiksmų. Reikia baigti teisės aktų, ypač dėl su sauga nesusijusių priemonių, derinimą. Reikia toliau gerinti rinkos priežiūros veiklą, administracinius gebėjimus ir struktūras, taip pat skatinti vartotojų organizacijų dalyvavimą kuriant ir įgyvendinant vartotojų politiką.

4.1.17. 24 skyrius. Bendradarbiavimas teisingumo ir vidaus reikalų srityje

Dėl pasirengimo taikyti **Šengeno *acquis* ir valdyti būsimas ES išorės sienas** – 2006 m. sausio mėn. priimtas atnaujintas Šengeno veiksmų planas 2006–2007 m. laikotarpiui ir 2005 m. įgyvendinimo ataskaita. Ministrų taryba 2006 m. sausio mėn. patvirtino integruotą sienų prieži ūros strategiją ir 2006 m. balandžio mėn. patvirtino veiksmų planą. Strategijoje pateikiama 11 priemonių rinkinių, kurie turi būti baigti iki stojimo, ir 13 priemonių rinkinių, kurie turi būti baigti laikotarpiu tarp stojimo ir integracijos į Šengeną. 2006 m. vasario mėn. keliose vietose buvo pradėtas vykdyti bandomasis projektas, susijęs su vieno sustojimo principo įvedimu privatiems automobiliams. Dabar tai reikia įdiegti visuose sienos perėjimo punktuose, įskaitant ir sunkvežimių juostas. Bulgarija ir Rumunija sutarė intensyviau bendradarbiauti sprendžiant pasienio klausimus, ypač susijusius su Dunojaus priežiūra.

Būsimų ES išorės sienų valdymo srityje pasiekta didelė pažanga, susijusi su procedūromis ir kontrolės lygiu, ypač oro ir jūrų uostose. Dabar tapo aiškus penkių jūrų uostų, kuriuose reguliuojamas tarptautinis eismas, statusas. Sienų kontrolei naudojamos įrangos, atrodo, pakanka norint vykdyti labai kokybišką kontrolę. Buvo priimta į darbą apie 270 pasienio policijos pareigūnų ir laisvų darbo vietų skaičius sumažėjo iki mažiau nei 750.

Vėluojama sudaryti jungtinių mobiliųjų muitinės ir pasienio policijos grupes nuodugniems patikrinimams pasienyje vykdyti. Atsižvelgiant į jų vaidmenį įgyvendinant Šengeno *acquis*, reikia ir toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti, kad grupės būtų sudarytos laiku. Sienos per ėjimo punktų infrastruktūra dar nepritaikyta prie strategijos tikslų.

Vis dar trūksta pasienio policijos pareigūnų, kurie vykdytų patikrinimus tam tikruose sienos per ėjimo punktuose. Be to, nors apskritai ir egzistuoja veiklos rizikos analizės vykdymo paj ėgumas, reikalingi pagerinimai vietos lygiu.

Kalbant apie Bulgarijos pasirengimą po stojimo prisijungti prie Šengeno informacinės sistemos (ŠIS), svarbu paspartinti Bulgarijos pasirengimą prisijungti prie ŠIS II ir dalyvauti atitinkamų darbo grupių veikloje norint užtikrinti, kad Bulgarija siekia atitikti ŠIS II reikalavimus. Nebuvo laikomasi kai kurių ankstesniuose veiksmų planuose nustatytų terminų; labai svarbu, kad šioje srityje būtų laiku vykdomos visos priemonės. Apskritai pasirengimą šioje srityje reikia paspartinti.

Vizų politikos srityje, sudarius dvišalius susitarimus su Brazilija ir Venesuela, buvo tęsiamas suderinimas su ES „teigiamu sąrašu“. Dabar Bulgarija dalyvauja visose su VIS susijusiose darbo grupėse ir techninio pobūdžio posėdžiuose, ir tai turėtų padėti užtikrinti, kad jos nacionalinė vizų sistema būtų teisingai suderinta si VIS reikalavimais.

Bulgarija yra įsipareigojusi iki stojimo įvesti vizų režimą Buvusiai Jugoslavijos Respublikai Makedonijai bei Serbijai ir Juodkalnijai. Kol kas nebaigtas suderinimas su ES „teigiamu sąrašu

“. Visose Bulgarijos konsulinėse įstaigose yra padidinimo stiklai, UV lempos ir trys kontrolinio matymo prietaisai. Be to, atstovybėse įrengta specializuota kompiuterinė dokumentų kontrolės įranga. Apskritai pasirengimas vizų politikos srityje vyksta gerai.

Prieglobsčio srityje gerai vyksta techninis pasirengimas siekiant iš karto po stojimo naudoti EURODAC. Įgyvendinamas EURODAC pagrindinio plano projektas ir Vidaus reikalų ministerijoje darbui su Dublin II ir EURODAC įsteigta direkcija.

Reikia ir toliau stiprinti Pabėgėlių agentūros administracinius gebėjimus. Dar nebaigta gebėjimų stiprinimo veikla su valdžios institucijomis ir su teismų institucijomis dėl prieglobsčio teisės akt ų, procedūrų ir taikymo. Labai vėluojama steigti dviejų naujų pabėgėlių priėmimo centrų Sofijoje ir Pastrogore. Pasirengimą šioje srityje reikia paspartinti.

Policijos bendradarbiavimo ir kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje 2006 m. vasario mėn. priimtas naujas Vidaus reikalų ministerijos įstatymas, kuriuo siekiama pagerinti bendradarbiavimą tarp įvairių kovojančių su nusikalstamumu teisėsaugos institucijų supaprastinant jų darbą ir sudarant Vidaus reikalų ministerijos pareigūnams galimybę siekti profesinės karjeros. Buvo tęsiamas pasirengimas įgyvendinti naują Baudžiamojo proceso kodeksą, apimantis naujų policijos pareigūnų, kuriems suteikti tyrimo įgaliojimai, priėmimą ir mokymą. Kalbant apie veiklos rezultatus kovojant su organizuotu nusikalstamumu, pastebėta, jog suaktyvėjo įvairių policijos pajėgų veikla. Buvo tęsiamas tarptautinis bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis ir ES valstybėmis narėmis ardant tarptautinius nusikalstamus tinklus. Kova su organizuotu nusikalstamumu susilaukė didesnio politinio dėmesio ir kai kurios teis ėsaugos institucijos suaktyvino veiklą šioje srityje. Imtasi kai kurių priemonių siekiant atskleisti teisėsaugos žinybų ir organizuotų nusikalstamų grupuočių ryšius.

Reikia stebėti neseniai priimto teisės akto, kuris įsigaliojo 2006 m. balandžio mėn. pabaigoje, poveikį bendrai nusikalstamumo padėčiai. Reikia atidžiai stebėti naujojo Baudžiamojo proceso kodekso poveikį ir jo tinkamumą kovojant su organizuotu nusikalstamumu. Jo veiksmingumą gali sumažinti tai, kad gerokai sumažėjo policijos tyrėjų (jų liko tik 2000), dvejų metų terminas, per kurį turi būti baigtas tyrimas, tuo tarpu kai organizuoto nusikalstamumo bylų sprendimas dažnai trunka daug ilgiau, ir tai, kad policijos tyrėjams neleidžiama liudyti teisme. Atsižvelgiant į šalies geografinę padėtį ir su organizuotu nusikalstamumu susijusius sunkumus, su kuriais susiduriama visoje teritorijoje, Bulgarijoje reikia paspartinti regioninį bendradarbiavimą, visų pirma veiklos lygiu. Kol kas ne visuomet tinkamai vykdoma duomenų apsauga ir tvarkoma konfidenciali informacija, o tai neigiamai veikia tarptautinį bendradarbiavimą.

Išlieka didelis susirūpinimas dėl to, ar Bulgarija veiksmingai kovoja su organizuotu nusikalstamumu. Nors tai buvo nustatytas nacionalinis prioritetas, kol kas nepasiekta ap čiuopiamų rezultatų vykdant organizuotų nusikaltėlių tinklų tyrimus ir patraukiant juos baud žiamojon atsakomybėn, įskaitant daugiadisciplininės strategijos įgyvendinimą. Dar reikia kurti suderintą požiūrį į nusikalstamumo statistiką, kad Bulgarija galėtų geriau kontroliuoti padėtį. Dažnos su organizuotomis nusikalstamomis grupuotėmis susijusios užsakomosios žmogžudyst ės retai kada sėkmingai tiriamos ir atsakingi už jas asmenys patraukiami baudžiamojon atsakomybėn; kol kas tai yra sunkus uždavinys šalies teisėtvarkai. Neteisėtas šaunamųjų ginklų laikymas išlieka problema. Kol kas sėkmingai išaiškinama labai nedaug nusikaltimų, dažnai susijusių su organizuotu nusikalstamumu, kai už juos atsakingi asmenys patraukiami baud žiamojon atsakomybėn (tokiose srityse, kaip pinigų plovimas, prekių, pinigų ir dokumentų padirbinėjimas, prekyba žmonėmis, prostitucija ir narkotikų kontrabanda). Kol kas dar nėra visi škai veiksmingų mechanizmų, kurie sustiprintų kovą su organizuotu nusikalstamumu, pvz.,

liudytojų apsaugos sistema.

Nacionalinei kovos su organizuotu nusikalstamumu tarnybai ir toliau trūksta aukštos kvalifikacijos darbuotojų, ir apskritai atrodo, kad ji laikosi reagavimo, o ne aktyvios pozicijos. Bulgarija jau ne vienerius metus turi teisines priemones vykdyti tyrimus ir veiksmingą žinomų organizuotų nusikaltėlių baudžiamąjį persekiojimą. Todėl belieka žiūrėti, ar pasikeitus teisinei sistemai iš tiesų pagerės kova su organizuotu nusikalstamumu. Šiai sričiai reikalingas neatid ėliotinas dėmesys.

Pinigų plovimo srityje (taip pat žr. 4 skyrių „*Laisvas kapitalo judėjimas*“) lieka nepašalintų tr ūkumų. Teisės aktai nėra tinkamai įgyvendinami, ypač trūksta apčiuopiamų rezultatų jų taikymo srityje, konkrečiai – nėra apkaltinamųjų nuosprendžių. Kol kas nepakankamai bendradarbiauja teisėsaugos institucijos. Pagaliau veiksmingai kovoti su pinigų plovimu ir toliau trukdo korupcija, organizuotas nusikalstamumas ir šešėlinė ekonomika. Kol kas nesuteiktas visas reikalingas mokymas visose įstaigose, kurios susiduria su pinigų plovimo atvejais. Dabar šiai sričiai reikia skirti neatidėliotiną dėmesį.

Kovoje su narkotikais pasiekta nedidelė pažanga stiprinant Nacionalinio pagrindinio centro, priklausančio Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centrui, administracinius geb ėjimus. 2005 m. gruodžio mėn. patvirtintos Nacionalinio pagrindinio centro steigimo ir veikimo taisyklės. Taip pat galima pažymėti keletą pastarųjų pasiekimų vykdant tyrimus ir stambių narkotikų kontrabandininkų baudžiamąjį persekiojimą. 2006 m. kovo mėn. Bulgarija parengė ataskaitą apie Nacionalinės kovos su narkotikais strategijos veiksmų plano įgyvendinimą ir iš esmės laikydamasi terminų tęsė 2003–2008 m. Nacionalinės kovos su narkotikais strategijos ir su ja susijusio veiksmų plano įgyvendinimą. Dabar įgyvendinamos vidaus programos, susijusios su visuomenės informuotumu ir prevencija.

Tačiau kol kas Bulgarija neturi visiškai nuoseklios ir gerai suderintos nacionalinės kovos su narkotikais politikos, kuria būtų mažinama visų pirma narkotikų paklausa ir skatinamas gydymo programų finansavimas. Vis dar trūksta administracinių gebėjimų, kalbant apie aukštos kvalifikacijos personalą bei įvairių dalyvaujančių įgyvendinant Nacionalinę kovos su narkotikais strategiją institucijų bendradarbiavimą. Nacionaliniame pagrindiniame centre ištekliai yra nepakankami. Todėl pasirengimą šioje srityje reikia paspartinti.

Dėl **kovos su sukčiavimu ir korupcija** – priimta nauja kovos su korupcija strategija 2006–2008 m. laikotarpiui. Be to, patvirtintas susijęs veiksmų planas. Juos iki galo įgyvendinus, būtų sudarytas visapusiškas kovos su korupcija pagrindas.

Tačiau strategijos įgyvendinimas nėra siejamas su veiklos valdymo sistema, turinčia konkrečius ir išmatuojamus tikslus. Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija komisijos sekretoriato administraciniai gebėjimai dar nėra pakankami. Komisijos funkcija yra labai svarbi, kadangi ši institucija turi informaciją apie visas pagrindines kovos su korupcija priemones.

Teisėsaugos institucijose, tarp jų ir muitinėje, išlieka labai didelė korupcijos ir netinkamo elgesio tikimybė. Trūksta išsamios rizikos valdymo programos, susijusios su verslo sektoriumi. Rizikos valdymui reikalinga patikima reguliarių ataskaitų teikimo sistema.

Kol kas nebuvo peržiūrima kai kurių mokėjimų grynaisiais pinigais, atliekamų išorės sienos pasienio punktuose, sistema. Dėžutės pasienyje, kur klientai gali palikti skundus, beveik nenaudojamos, o tai rodo, kad visuomenės informuotumo kampanijos dar nėra veiksmingos

(taip pat žr. politikai skirtą dalį). Apskritai šioje srityje reikalingas neatidėliotinas dėmesys.

Duomenų apsaugos srityje, nors 2005 m. gruodį buvo iš dalies pakeistas Duomenų apsaugos įstatymas, dar liko daug ką suderinti su *acquis*. Tai visų pirma susiję su automatizuotu asmens duomenų tvarkymu, asmens duomenų tvarkymu gynybos, nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos tikslais, elgesio kodeksų priėmimo mechanizmais, duomenų valdytojų užduotimis, skundų teikimo terminais ir nuostatomis dėl pranešimo apie tvarkymo operacijas. Duomenų apsaugos komisijos administraciniai gebėjimai tebėra silpni iš dalies dėl gerokai sumažinto jos 2006 m. biudžeto. Komisija neturi pakankamai darbuotojų.

Skundai ir toliau tvarkomi neveiksmingai. Ne visiškai užtikrintas Komisijos nepriklausomumas. Vis dar nepatenkinamai veikia registravimo ir pranešimo sistema, kaip ir vykdymas apskritai. Nepakankamai bendradarbiaujama su Valstybės kontrolės ir kitomis institucijomis. Šiuo metu Bulgarija dar nėra pajėgi užtikrinti visiško *acquis* asmens duomenų apsaugos srityje įgyvendinimo (taip pat žr. 3 skyrių). Todėl reikia gerokai paspartinti pasirengimą šioje srityje.

Teismų bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose srityje Bulgarija yra gerokai pažengusi į priekį derindama savo teisės aktus su *acquis*. 2006 m. sausio mėn. Bulgarijos Parlamentas ratifikavo 1996 m. Hagos konvenciją dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripa žinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.

Tačiau Teisingumo ministerija (centrinė įstaiga pagal šią Konvenciją) dar turi nustatyti šios konvencijos įgyvendinimo terminus ir sąlygas. Lieka klausimų, susijusių su *acquis* įgyvendinimo kokybe bei dėl bendro Bulgarijos teismų sistemos veikimo ir veiksmingumo. Reik ės atidžiai stebėti, kaip įgyvendinamas naujasis baudžiamojo proceso kodeksas atsižvelgiant į jo svarbą kokybiškam Bulgarijos tarptautiniam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose. Reikia paspartinti kovą su tarpvalstybiniu organizuotu nusikalstamumu, nes tai viena iš svarbiausių sri čių, priklausančių teismų bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose ES teritorijoje. Korupcija ir toliau lieka sunkiu spręstinu uždaviniu teisingumo sistemoje, ir tai gali turėti neigiamos įtakos siekiant sklandžiai ir teisingai įgyvendinti priemones abipusio pripažinimo srityje. Reikia stiprinti pasirengimą šioje srityje.

Išvada

Vizų politikos srityje padaryta didelė pažanga, ir Bulgarija dabar iš esmės vykdo susijusius su stojimo derybomis šios srities įsipareigojimus ir reikalavimus.

Šengeno ir būsimos ES išorės sienos srityje buvo padaryta didelė pažanga. Tačiau reikia tolesnių veiksmų siekiant baigti pasirengimą stojimui, visų pirma visiškai įgyvendinti Integruotą sienų valdymo strategiją ir 2006–2007 m. Šengeno veiksmų planą. Pasiekta tam tikros pa žangos **prieglobsčio** ir **kovos su narkotikais** bei **teismų bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose** srityse. Specialų dėmesį reikia skirti duomenų apsaugos sričiai, kurioje pažanga daroma lėtai. Šiose srityse turėtų būti intensyvesnis pasirengimas. Visose šiose srityse ir toliau reikia dėti didesnes pastangas ir jau dabar imtis skubių veiksmų norint prieš stojimą i šspręsti likusius klausimus.

Policijos bendradarbiavimo ir kovos su organizuotu nusikalstamumu bei **kovos su suk čiavimu ir korupcija** srityse pasiekta nedidelė pažanga nežiūrint į tai, kad 2005 m. spalio mėn. buvo pareikalauta imtis skubių veiksmų. Pinigų plovimo srityje padėtis iš esmės pablogėjo. Kad būtų pasirengusi iki stojimo, Bulgarija dabar turėtų nedelsdama imtis ryžtingų veiksmų šiose

srityse.

4.1.18. 25 skyrius: Muitų sąjunga

Kalbant apie **administracinį ir veiklos pajėgumą**, pajamų surinkimas ir kova su padirbinėjimu ir narkotikais vyko teisinga linkme. Su IT sistema susijęs pasiregimas, būtent, siekiant sąveikos su ES sistemomis, vyko gerai ir jei nebus vėlavimų, Bulgarija iki stojimo įvykdys savo įsipareigojimus. Nuolat tobulinama svarbiausių sienos perėjimo punktų infrastruktūra ir įranga.

Nacionalinė muitinės agentūra (NMA**)** aktyviai skatina naudoti supaprastintas procedūras, ypač savo tinklalapyje ir palaikydama ryšius su verslo subjektais. Nuolat dedamos pastangos siekiant stiprinti patikrinimą atlikus muitinės procedūras.

2005 m. lapkričio mėn. priimtame Akcizų ir akcizais apmokestinamų prekių sandėlių įstatyme numatyta, kad nuo 2006 m. atsakomybė už akcizų administravimą iš mokesčių administracijos perduodama NMA (žr. 10 skyrių – Mokesčiai). NMA vadovybė įgyvendina reikalingas organizacines priemones, kad galėtų vykdyti šią funkciją.

Dėl veiksmingos NMA mokymo politikos Muitinės pareigūnai gerai žino muitinės taisykles ir procedūras. Kalbant apie kovą su korupcija, buvo imtasi kelių drausminių priemonių, numatytų NMA veiksmų plane. Kova su korupcija turėtų likti vienu svarbiausių NMA prioritetų.

Kalbant apie administracinį ir veiklos pajėgumą muitinės srityje, pasirengimas vyksta tinkamai. NMA padarė didelę pažangą siekdama užtikrinti IT sistemų tarpusavio ryšį. Besirengdama įstojus sujungti savo sistemas su ES sistemomis Bulgarija neturėtų mažinti darbų tempo.

Išvada

Kalbant apie **administracinį ir veiklos pajėgumą** muitinės srityje, padaryta didelė pažanga. Bulgarija šiuo metu iš esmės vykdo derybų dėl narystės nulemtus įsipareigojimus ir reikalavimus. Pasirengimo darbai tęsiami ir tikimasi, kad Bulgarija bus pajėgi nuo stojimo įgyvendinti *acquis*, jeigu bus išlaikytas dabartinis pažangos tempas.

4.1.19. 28 skyrius: Finansų kontrolė

Kalbant apie **struktūrinės veiklos išlaidų kontrolę**, pradėtas Phare ir ISPA programų atitikties vertinimas.

Tačiau Bulgarija labai vėluoja akredituoti Išplėstinę decentralizuoto įgyvendinimo sistemą (EDIS) Phare ir ISPA programoms. Atitinkamuose EDIS akreditavimo planuose numatytų grafikų (kuriuose numatyta galutinė akreditacija 2006 m. birželio mėn.) nebuvo laikomasi (vykdant tarpinius etapus), ir egzistuoja didelis pavojus, kad šio proceso nepavyks užbaigti iki 2006 m. pabaigos, o tai turės rimtų pasekmių, susijusių su didelių pasirengimo narystei skirtų sumų praradimu. Tai taip pat kelia abejonių dėl Bulgarijos pajėgumo tinkamai kontroliuoti b ūsimas Struktūrinių fondų išlaidas. Dabar šioje srityje reikia imtis skubių veiksmų.

Kalbant apie **ES finansinių interesų apsaugą**, priimtas veiksmų planas ir Kovos su Europos Bendrijų finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu strategija, o atitinkamoms žinyboms organizuotas mokymas. Neseniai labai pagerėjo pranešimas apie pažeidimus ir įtariamus suk

čiavimo atvejus.

Kovos su sukčiavimu strategija, kuri yra ES finansinių interesų Bulgarijoje apsaugos pagrindas, yra per daug neapibrėžta ir todėl neveiksminga. Balandžio 12 d. sukurta tarpinstitucinė darbo grupė, kuri turi pasiūlyti naują Kovos su Europos Bendrijų finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo strategijos projektą. Bulgarijos Kovos su sukčiavimu koordinavimo tarnybos (*angl.* AFCOS) (Koordinuojančios kovos su pažeidimais, kenkiančiais Europos bendrijos finansiniams interesams, veiksmus tarybos) veiklos pajėgumas ir darbo procedūros ir toliau lieka nepakankamos siekiant užtikrinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą. Vidaus reikalų ministro sprendimu balandžio 14 d. buvo sudarytos dvi darbo grupės. Jų u žduotis bus pagerinti žinybų, kurioms suteikta kompetencija atlikti patikrinimus ir vykdyti tyrimus bei pranešti apie kenkiančius pažeidimus, bendradarbiavimą.

Pasirengimą šioje srityje reikia paspartinti.

Išvada

Pasiekta pažangos **ES finansinių interesų apsaugos** srityje. Tačiau vis dar reikia daug pastang ų siekiant išlaikyti padarytą pažangą. Reikia imtis veiksmų (naujų darbo grupių sudarymas) stiprinant administracinius gebėjimus ir gerinant koordinavimą.

Padėtis **struktūrinės veiklos išlaidų kontrolės** srityje pablogėjo. Ši sritis dabar kelią rimtą susirūpinimą. Bulgarija dabar turėtų imtis neatidėliotinų ir ryžtingų veiksmų ir turėtų gerokai paspartinti EDIS akreditaciją, kad sistema būtų parengta iki stojimo.

4.2. *Acquis* vertimas į Bulgarų kalbą

Pagal Stojimo akto 2 ir 58 straipsnius, visi iki stojimo Sąjungos institucijų priimti teisės aktai tampa taikytini naujoms valstybėms narėms ir turi būti išleisti *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* specialiame numeryje, taip pat ir naujosiomis oficialiosiomis kalbomis. ES institucijos yra atsakingos už vertimų galutinį patikrinimą ir paskelbimą, o stojančiųjų valstybių pareiga – atlikti vertimus ir užtikrinti jų kruopštų teisinį ir kalbos patikrinimą. Esant būtinybei versti *acquis*, Teisingumo teismas nustatė, kuriuos svarbiausius teismo sprendimus reikia išversti pirmiausiai (iš viso 15 000 puslapių).

Bulgarija jau išvertė beveik 95 % *acquis,* kuris sudaro apie 90 000 puslapių. Tačiau 44 % šių vertimų prieš juos pateikiant ES institucijoms dar turi patikrinti nacionalinės valdžios institucijos. Vertimo ir tikrinimo pajėgumai Bulgarijoje dar nepasiekė reikiamo našumo lygio (apie 6000 puslapių per mėnesį) daugiausia dėl sunkumų, susijusių su darbuotojų samdymu ir i šlaikymu darbo vietose. Bulgarijos vyriausybė raginama skirti šiam klausimui pakankamai d ėmesio, nes kitaip nebus spėta paskelbti *acquis* iki stojimo 2007 m. sausio 1 d.

4.3. Bendras vertinimas

Bulgarija padarė didelę pažangą derindama teisės aktus su *acquis*.

2005 m. spalio mėn. ataskaitoje prieinama prie išvados, kad iki stojimo dienos Bulgarija bus pasirengusi daugelyje sričių. Keliose kitose srityse reikia dėti daugiau pastangų, o padėtis 16 sri čių kelia rimtą susirūpinimą.

Nuo ataskaitos paskelbimo pasiekta daugiau pažangos. Jeigu dabartinis pažangos tempas bus i

šlaikytas, iki stojimo dienos Bulgarija turėtų būti pasirengusi dar ir šiose srityse: viešųjų pirkimų, pramonės produktų specifikacijų abipusio pripažinimo; laisvės teikti nefinansines paslaugas; bendro daugelio žemės ūkio rinkų organizavimo; aviacijos; akcizų srityje; apmokestinimo įgyvendinimo struktūrų srityje; pašto paslaugų liberalizavimo srityje; regioninės politikos teisės aktų; cheminių medžiagų ir genetiškai modifikuotų organizmų, triukšmo lygį reglamentuojančių teisės aktų; vizų politikos ir muitinės pasirengimo srityje.

Pažangos pasiekta keliose srityse, dėl kurių rimtas susirūpinimas nebekyla, tačiau vis dar būtinos didesnės pastangos, kad stojimui būtų pasirengta šiose srityse: draudimo sektoriuje, intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, žemės ūkiui skirtos mokėjimų agentūros, bendro pieno rinkos organizavimo, gyvūnų ligų kontrolės priemonių, veterinarijos pasienio kontrolės punktų; gyvūnų gerovės, prekybos gyvais gyvūnais ir gyvūninės kilmės produktais, su visuomenės sveikata susijusių veterinarijos aspektų; regioninei politikai skirtų institucinių ir finansinių valdymo struktūrų bei pasirengimo narystei Šengeno sistemoje ir būsimų ES išorės sienų valdymo.

Reikia toliau dėti pastangas dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo; finansinių paslaugų, informacinės visuomenės paslaugų, asmens duomenų apsaugos; teisės aktų, skirtų kovai su pinigų plovimu; žemės ūkio prekybos mechanizmų; bendro vyno ir alkoholio bei jautienos rinkos organizavimo; veterinarijos ir fitosanitarijos sektoriaus teisės aktų; daugumos žuvininkystės aspektų; jūrų transporto; PVM, tiesioginio apmokestinimo taisyklių; darbo teisės, socialinio dialogo, socialinės integracijos, antidiskriminacinės politikos, Europos socialinio fondo, visuomenės sveikatos; energijos rinkos liberalizavimo; branduolinės energijos ir branduolinės saugos, ypač įsipareigojimų anksčiau uždaryti *Kozloduy* atominės elektrinės reaktorius ir vėliau nutraukti jų eksploataciją; plieno pramonės restruktūrizavimo; elektroninių ryšių; regioninei politikai skirto programavimo, stebėsenos ir pirkimo pajėgumo; horizontaliųjų aplinkosaugos teisės aktų, vandens kokybės, integruotos taršos prevencijos ir kontrolės, atliekų tvarkymo; vartotojų apsaugos; prieglobsčio, teismų bendradarbiavimo; kovos su narkotikais; ES finansinių interesų apsaugos; ir *acquis* vertimo į bulgarų kalbą.

Rimtas susirūpinimas tebekyla dėl šešių sričių, kur būtina imtis skubių veiksmų:

– tinkamos integruotos administravimo ir kontrolės sistemos sukūrimo žemės ūkyje (7 *acquis* skyrius);

– surinkimu ir perdirbimu užsiimančių utilizavimo įmonių pastatymo pagal *acquis* nuostatas dėl užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų ir gyvūninės kilmės šalutinių produktų (7 *acquis* skyrius);

– aiškių rezultatų tiriant organizuoto nusikalstamumo tinklus ir vykdant jų baudžiamąjį persekiojimą (24 *acquis* skyrius);

– našesnio ir veiksmingesnio kovos su sukčiavimu ir korupcija teisės aktų įgyvendinimo (24 *acquis* skyrius);

– kovos su pinigų plovimu nuostatų įgyvendinimo stiprinimo (24 *acquis* skyrius);

– finansinės kontrolės stiprinimo dėl būsimo struktūrinių ir sanglaudos fondų lėšų panaudojimo (28 *acquis* skyrius).